

Slim Fruit

Groenten -en fruitkeuringen op een nieuwe manier

Het project Slim Fruit is totstandgekomen in samenwerking met:

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Plantenziektenkundige Dienst

Kwaliteits Controle Bureau voor groenten en fruit

Productschap Tuinbouw

Frugi Venta

September 2004

Inhoud

	bladzijde
• Voorwoord	4
• Hfst 1. Inleiding en projectopdracht Slim Fruit	5
• Hfst 2. Structuur groenten en fruitsector en wat doen de keuringsdiensten	7
• Hfst 3. Nieuwe inspectiemethoden groenten en fruit	11
• Hfst 4. Organisatie van de keuringen:werkverdeling tussen PD en KCB	18
• Hfst 5 . Conclusie en aanbevelingen	21
Bijlagen: 1. samenstelling projectgroep en deelprojectgroepen	23
2. gebruikte afkortingen	24
3. bezoek aan andere lid staten	25
4. vergelijking PD-KCB	31
5. notitie toezicht	35
6. conclusies en aanbevelingen Check Trade	38
7. persberichten Slim Fruit	44

Voorwoord

Voordat we ingaan op de voorstellen van de projectgroep Slim Fruit, willen we eerst kort iets kwijt over onze ervaringen in het project. Dit is een project waar veel verschillende partijen bij betrokken zijn: het ministerie van LNV, de handel in groenten en fruit en de keuringsdiensten PD en KCB. Slim Fruit gaat over het aanpassen van de werkwijze en het wijzigen van de taakverdeling tussen twee organisaties. Lastige onderwerpen dus waarbij de belangen tussen de partijen sterk verschillen. En wat is de reden om te veranderen? Meestal, en zo ook hier, is dat onder invloed van externe veranderingen die om een interne aanpassing vragen.

Het is ons opgevallen dat de handel duidelijke opvattingen heeft over wat er in de keuringen moet veranderen: er moet minder gekeurd worden, het moet vooral sneller en ook goedkoper. Natuurlijk begrijpt de handel ook wel dat fytosanitaire en kwaliteitskeuringen in het internationale handelsverkeer noodzakelijk zijn, maar het mag wat hen betreft wel een onsje minder! Dit leidt voortdurend tot discussies met de keuringsdiensten en met het ministerie. Bij elkaar redenen genoeg om de manier van inspecteren en de taakverdeling tussen overheid en bedrijfsleven onder de loep te nemen. Wij hebben naar dit project gekeken vanuit het LNV-motto: "van zorgen voor naar zorgen dat!"

Wij realiseren ons dat de voorstellen van Slim Fruit een eerste stap zijn. Het echte werk komt hierna door het allemaal uit te werken en in de praktijk te brengen. We hebben er alle vertrouwen in dat de partners in dit project de modernisering van de plantaardige keuringen tot een goed einde brengen. Dat vertrouwen is gebaseerd op de goede samenwerking tussen het ministerie van LNV, de beide keuringsdiensten en het bedrijfsleven die we in Slim Fruit hebben ervaren.

Heel veel succes!

1. Inleiding en projectopdracht Slim Fruit

De wijze waarop de overheid de fytosanitaire en kwaliteitsinspecties voor groenten en fruit heeft ingericht staat ter discussie. Het bedrijfsleven heeft het gevoel dat ze te intensief gecontroleerd wordt en dat de rekening te hoog is. Ook houdt de overheid onvoldoende rekening met de uitkomsten van de eigen controles binnen de bedrijven (bedrijfscontroles). Kan de overheid volstaan met het toezicht op het goed functioneren van de eigen controlesystemen van het bedrijfsleven ("toezicht op toezicht")? Kan de overheid volstaan met het toezicht op de naleving van de normen en ophouden met dit zelf te controleren? Het past in de sturingsfilosofie van het kabinet Balkenende om deze vragen onder ogen te zien. Een andere opzet van de inspecties kan ook bijdragen aan de vermindering van de administratieve lastendruk van bedrijven.

Daarnaast onderzoekt het ministerie van LNV of de organisatie van de inspecties beter kan en of de samenwerking tussen de Plantenziektenkundige Dienst en de private keuringsinstellingen NAK, Naktuinbouw, KCB en BKD moet worden herijkt. Deze discussie is onder meer aangezwengeld in het rapport 'Het ongrijpbare fytosanitaire beleid' van prof. J. de Vries. In de onderhandelingen tussen de minister van LNV en het bedrijfsleven over de tariefsverhogingen van de PD is in de zomer van 2003 afgesproken dat zowel de overheid als het bedrijfsleven onderzoeken hoe, binnen de bestaande internationale kaders, de inspecties goed (effectief) en slim (efficiënt) kunnen worden georganiseerd.

Uit deze vragen is het project Slim Fruit voortgekomen dat de keuringen grondig moet onderzoeken. Om het project overzichtelijk te houden wordt in eerste aanleg gekeken naar de groenten en fruitketen. Dit in de wetenschap dat (eventuele) veranderingen in deze keten ook consequenties hebben voor het totale plantaardige keuringsbouwwerk en vice versa (dus andere ketens/sectoren). Tegelijkertijd heeft het bedrijfsleven het project "check trade" opgezet dat beoogt de groenten en fruitkeuringen vanuit de handelsbedrijven kritisch onder de loep te nemen. LNV en bedrijfsleven hebben afgesproken dat beide projecten nauw samenwerken en de taken zullen verdelen.

De opdracht van Slim Fruit

"Het projectresultaat bestaat uit een nieuw inspectiemodel voor groenten en fruit, een nieuwe definitie van de samenwerking tussen de PD en het KCB en een aanzet voor de discussie met de andere private controlediensten in de plantaardige sector. Een tussenresultaat is eenduidigheid over de overheidsinzet op het gebied van kwaliteitscontroles (voor groenten en fruit)."

Deze formulering is zo bondig dat zij enige nadere toelichting behoeft. Het project moet aan het einde van het jaar 2004 drie producten opleveren, te weten een inhoudelijk product dat bestaat uit een nieuw keuringsmodel voor groenten en fruit, een organisatorisch product dat de samenwerking tussen de beide keuringsdiensten opnieuw formuleert en tot een slot een eerste oriëntatie van wat het ministerie van LNV met de andere keuringsdiensten wil. De inhoudelijke component ("hoe gaan we keuren") staat in dit rapport min of meer los van het organisatorische vraagstuk ("wie gaat er keuren") en kan afzonderlijk worden behandeld. De keuringsdiensten kunnen, indien dat beleidsmatig wordt uitgesproken, op een nieuwe wijze keuren zonder dat de bestaande organisatie wordt aangepast.

Slim Fruit is in nauw overleg met het bedrijfsleven uitgevoerd. In het hele traject is veel gesproken met de handelsbedrijven in groenten en fruit en met de overkoepelende organisaties Frugi Venta, het Productschap Tuinbouw, DPA en LTO Nederland. Naast de vele individuele gesprekken met bedrijven zijn er ook lezingen gehouden op jaarvergaderingen en zijn er interviews gegeven met de vakbladen. We hebben daarnaast een bijzondere samenwerking opgezet met het project Check Trade van de handelsorganisatie Frugi Venta bij het uitvoeren van de pilots bij enkele bedrijven in de maanden juni en juli van 2004 (zie

verder hoofdstuk 3). Wij vinden het voor het slagen van dit project essentieel om het bedrijfsleven vanaf het begin nauw te betrekken bij het ontwikkelen van nieuwe ideeën.

Leeswijzer

Hoe is dit eindrapport Slim Fruit opgebouwd? In hoofdstuk 2 treft u een beschrijving aan van de structuur van de Nederlandse im- en exporthandel van groenten en fruit en van de taken die PD en KCB op dit moment in deze sector hebben. Het volgende hoofdstuk (hfst 3) doet inhoudelijke voorstellen voor de invoering van importinspecties op basis van risico-analyse (ook wel “reduced checks” genoemd) en het erkennen van de kwaliteitssystemen van handelsbedrijven (deze staan bekend als “A+-bedrijven”). Hoofdstuk 4 gaat in op de organisatie van PD en KCB en geeft een aantal argumenten om de bestaande werkverdeling te wijzigen. In het laatste hoofdstuk (hfst 5) worden de conclusies van Slim Fruit opgesomd en doen wij een voorstel voor een vervolgtraject.

2. Structuur groenten en fruitsector en wat doen de keuringsdiensten

Dit hoofdstuk schetst een beeld van de structuur van de groenten en fruitsector en geeft een beschrijving van de taken van de keuringsdiensten. Nederland is groot in de productie en de uitvoer van groenten en fruit, maar is daarnaast ook een belangrijke importeur en doorvoerhaven voor producten van overzee.

Import en re-export :Nederland the Gateway to Europe

Rotterdam is de grootste importhaven van groenten en fruit in de EU en daarmee is ons land het doorvoerland voor dit soort producten. Een deel van de verse bederfelijke producten wordt ook via de lucht aangevoerd (Schiphol-airport), maar qua volume gaat het om een klein deel.

Groenten en fruit komt van buiten Europa grotendeels per schip binnen (belangrijke leveranciers zijn Zuid-Afrika, Brazilië, Argentinië en Chili) op pallets of per koelcontainer. De aangevoerde lading heeft veelal nog geen bestemming, maar wordt pas bij binnenkomst verhandeld of opgeslagen. Gaat het om pallets dan is de opslag en distributie vanuit de koelhuizen in de haven een belangrijke tussenstop. Hier wordt bepaald wie de ingevoerde zending overneemt. Gaat het om een koelcontainer, dan wordt de stap van de koelhuizen overgeslagen en gaat de container rechtstreeks en ongeopend naar een handelaar elders in het land. De zending krijgt dus na binnenkomst de bestemming binnenland, EU of wordt doorgevoerd naar een land buiten de EU (re-export).

Het invoervolume en de invoerwaarde bedroeg in Nederland in 2002 respectievelijk 3,1 mln ton en 2,2 mld euro, waarvan circa twee derde (2,1 mln ton) weer werd geëxporteerd naar andere landen (uit Jaarverslag Frugi Venta 2003).

Nederlands product

Tot enkele jaren geleden was de keten binnen Nederland zeer overzichtelijk, het product ging namelijk van de teler via de veiling naar een groothandelaar en vervolgens naar de winkel. In de afgelopen jaren worden producten in toenemende mate rechtstreeks verhandeld en verladen zonder tussenkomst van de veilingen. De grotere telers doen zelfs direct zaken met grote retailers.

Het Nederlands product wordt verhandeld in Nederland, de EU en wordt geëxporteerd naar een groot aantal landen buiten de EU. Het volume van het Nederlands product dat in 2002 de grens overging bedroeg 2,7 mln ton (interne markt en export naar derde landen). Door de uitbreiding van de EU met 10 landen in 2004 is het exportvolume naar derde landen behoorlijk gedaald, naar schatting met 20%. De verschuiving van de Oostgrens van de Europese Unie heeft tot gevolg dat veel derde landen nu interne markt zijn geworden.

Ontwikkelingen in de handel en de gevolgen voor de keuringsdiensten

Groenten en fruit worden in de internationale handel steeds meer gekoeld vervoerd. De brede toepassing van de koelcontainers maakt een gesloten koelketen van de producent in Zuid-Amerika tot de afnemer ver in het continent van Europa mogelijk. De tendens zal zijn dat vers ook op grote afstand afzetbaar is en de ketens steeds korter worden, bijvoorbeeld van productieland naar afzetmarkt. Voor de Rotterdamse haven betekent dit dat het belang van gepalletiseerde aanvoer kleiner wordt en de koelcontainer steeds meer terrein zal winnen. Omdat koelcontainers ongeopend naar de plaats van bestemming gaan betekent dit dat de inspectie van de PD in dat geval niet plaats vindt op de kade in de haven, maar bij de handelaar in het binnenland, hetgeen de organisatie van de inspecties moeilijker maakt.

Ook om andere redenen is binnen de Nederlandse handel de tendens ingezet om ketens te verkorten. Grote retailers sluiten direct contracten met telers, zodat hier veel stappen tussenuit gaan. Voorheen waren de veilingen de centrale punten binnen Nederland waar alle producten langskwamen. De veilingen hebben niet meer deze flessehalsfunctie in de productieketen waardoor er veel meer inspectielocaties zijn ontstaan. De traditionele aansluitplicht voor

veilingen en pakstations bij het KCB, die gebaseerd is op de Landbouwkwaliteitswet, is ontoereikend om de gehele groenten en fruitketen te controleren. Wij vinden de Landbouwkwaliteitswet op dit punt volstrekt uit de tijd.

Het afgelopen decennium zijn bedrijven ontstaan die alle schakels, van de teler tot de afzet bij het distributiecentrum van de winkelketen, omvatten. Het doel van deze bedrijven, zoals the Greenery, is om een uniforme en continue afzet richting retailers te bewerkstelligen. Daarnaast zijn er steeds meer bedrijven die én Nederlands product en buitenlands product verhandelen en zich bezighouden met im- en export en handel op de interne markt. Deze grote bedrijven hebben eigen kwaliteitsborgingssystemen. Ook is de handel niet meer gebonden aan vaste tijden, maar ontwikkelt zich richting een 24-uurs handel.

Voorheen sloot de taakverdeling tussen PD en KCB, waarbij PD verantwoordelijk was voor het buitenlands product en het KCB voor het Nederlandse product, goed aan bij de handel. Door het integreren van activiteiten op het gebied van import, export en interne markt in één bedrijf is dat niet meer het geval. Tussen de 200-250 bedrijven worden nu regelmatig door PD én KCB bezocht (info via Frugi Venta). Deze bedrijven zijn goed voor 60-70% van de omzet.

De verdeling van bedrijven in de groenten en fruit branche met een omzet groter dan €0,5 mln. Is als volgt:

280 exporteurs

120 importeurs

435 binnenlandse groothandel

Het aantal kleinere bedrijven met een omzet van minder dan €0,5 mln bedraagt nog ongeveer 400, wat nog altijd een aanzienlijk aantal is.

De afspraak dat de PD het buitenlandse product doet en het KCB het binnenlandse product keurt leidt ons inziens niet meer tot een logische werkverdeling: bij naar schatting 200 tot 250 handelsbedrijven komen beide keuringsdiensten geregeld over de vloer (vertegenwoordigen 70% van de markt). Uiteraard komen de inspecteurs niet tegelijkertijd en voor dezelfde partijen product, maar wij streven naar een situatie waarbij alle producten van een handelsbedrijf door één keuringsdienst worden onderzocht.

Regelgeving

De groenten en fruitsector heeft te maken met twee soorten regels: de fytosanitaire regelgeving en de kwaliteitsregels. Sommige producten behoeven alleen fytosanitair gekeurd te worden, andere producten worden alleen gekeurd op het voldoen aan de Europese kwaliteitsnormen, maar het merendeel moet beide keuringen ondergaan. Fytosanitaire keuringen zijn gericht op het weren van “beestjes” bij import en op het afgeven van garanties aan derde landen dat onze groenten en fruit vrij zijn van deze zogenaamde q-organismen. De juridische basis ligt in het internationale IPPC-verdrag en in de Europese fytorichtlijn. De kwaliteitskeuring is een onderdeel van de EU-marktordening groenten en fruit en moet ervoor zorgen dat er geen producten op de markt komen die niet aan de Europese handelsnormen voldoen. Hierbij gaat het dus om de transparantie van de markt en om de eerlijkheid in de handel. De keuringen vinden plaats bij de import van producten uit derde landen, bij het op de interne markt brengen van Nederlandse groenten en fruit en bij de export naar landen buiten de EU. Bij im- en export moeten officiële documenten worden afgegeven of moeten documenten van derde landen worden gecontroleerd. De keuringen op de interne markt heeft meer het karakter van toezicht, dat wil zeggen de keuringsdienst patrouilleert in de sector en als er afwijkingen worden aangetroffen volgt een corrigerende actie.

Keuringsdiensten: de Plantenziektenkundige Dienst (PD)

In de groenten en fruitsector in Nederland opereren twee keuringsdiensten, te weten de Plantenziektenkundige Dienst (PD) en het Kwaliteits Controle Bureau voor groenten en fruit (KCB). Tussen deze twee diensten is een bepaalde taakverdeling afgesproken, waarover later meer.

De PD voert voor de minister van LNV een aantal taken uit op grond van de Plantenziektewet waarbij fyto-sanitaire keuringen, wering van quarantaine-organismen bij de invoer van plantaardige producten, het geven van garanties bij uitvoer en de uitroeiing en beheersing van plantenziekten de voornaamste zijn. In 1997 heeft het ministerie van LNV besloten om het keuren van groenten en fruit bij de import uit derde landen over te hevelen van de RVV naar de PD (dus fyto-sanitaire en kwaliteitscontrole). Vanaf dat moment deed deze keuringsdienst naast fyto-sanitaire keuringen ook kwaliteitskeuringen op basis van de regels van de Europese kwaliteitsverordening en zijn de RVV-controleurs opgenomen in de organisatie van de PD-buitendienst. Dus in de sector groenten en fruit heeft de PD naast een fyto-sanitaire taak, die zich toespitst op de keuring van alle uit derde landen ingevoerde partijen groenten en fruit in de havens en op Schiphol, ook een taak in de kwaliteitskeuring. Volgens verschillende berekeningen zijn ca 25 fte technisch medewerkers van de buitendienst dagelijks aan het werk in de groenten en fruitsector met daarnaast nog ca 5 fte leidinggevenden hetgeen de totale personeelsinzet op ongeveer 30 fte brengt (op een totaal personeelsbestand van 345 fte's). De PD-inzet voor groenten en fruit speelt zich vooral af in de haven van Rotterdam en in mindere mate op de luchthaven Schiphol, de haven van Vlissingen en in Tiel en Venlo. De PD berekent voor de inspectiebezoeken kostendekkende tarieven.

Het Kwaliteitscontrolebureau voor groenten en fruit (KCB)

Het KCB heeft een hele andere wordingsgeschiedenis dan de PD. Van oorsprong is deze keuringsdienst opgericht om bij te dragen aan het imago van het Nederlandse product op de exportmarkten. Groenten en fruit die in het buitenland werden afgezet moesten van een onberispelijke kwaliteit zijn en daar moest een onafhankelijke instelling op toezien. Later is met de eenwording van de EU de kwaliteit meer een Europese zaak geworden en raakte het "imago-motief" enigszins op de achtergrond. Het KCB is een stichting van en voor het bedrijfsleven die een publieke taak voor het ministerie van LNV uitvoert, namelijk het controleren van de productkwaliteit, op grond van de Landbouwkwaliteitswet. De financiering wordt geregeld door middel van een heffing die door het Productschap Tuinbouw wordt opgelegd aan alle producenten en handelaren van groenten en fruit in Nederland. De Stichting heeft thans ca 80 fte's in dienst en dit zal op middellange termijn verminderen tot 60 fte. Deze teruggang in personeel heeft te maken met de introductie van erkenningen van bedrijven voor de kwaliteitscontrole (minder werk), maar evenzeer met de bezuinigingen die het bedrijfsleven via het bestuur van het Productschap Tuinbouw aan deze keuringsdienst heeft opgelegd. Naast kwaliteitsinspecties van het Nederlandse product, voert het KCB in opdracht van de PD ook fyto-sanitaire inspecties uit bij de export van groenten en fruit. Zodra producten als Nederlandse paprika's, komkommers en tomaten buiten de Europese Unie worden afgezet, moet de overheid een fyto-sanitair certificaat afgeven en dat doet in dit geval het KCB.

Wij concluderen dat de PD naast zijn specifieke fyto-sanitaire taken in de loop van de tijd een taak heeft gekregen bij de kwaliteitskeuringen, terwijl het KCB naast de oorspronkelijke taak (=het keuren van de kwaliteit van het Nederlandse product) ook een taak heeft gekregen bij de fyto-sanitaire keuring. Het werk van de keurmeesters van beide diensten is steeds meer op elkaar gaan lijken.

Rolverdeling

In bijlage 4 treft u vergelijking aan van enkele kengetallen van de beide diensten. Waarom is de afgesproken rolverdeling tussen PD en het KCB zoals ie is? De huidige rolverdeling is ontstaan omdat het KCB is opgericht om het imago van het Nederlandse product in het buitenland te bewaken. Logischerwijs had dat alleen betrekking op export en handelsstromen op de interne

markt. Ook sloot de rolverdeling een aantal jaar geleden prachtig aan bij de handelspraktijk, die was verdeeld in bedrijven die handelden in Nederlands product en degenen die handelden in buitenlands product. Zoals hiervoor beschreven hebben de marktontwikkelingen deze duidelijke scheidslijn achterhaald.

Hoe is nu de afgesproken rolverdeling tussen PD en KCB? De PD doet de keuringen bij import van groenten en fruit uit derde landen en kijkt daarbij in één en dezelfde keuringshandeling zowel naar de fytosanitaire aspecten van het product als naar de kwaliteit. Dus de haven en Schiphol zijn het exclusieve werkterrein van de PD. Als Rotterdam the Gateway to Europe voor groenten en fruit is, dan is de PD the gatekeeper!

Het KCB doet de kwaliteitskeuringen van het Nederlandse product, dat wil zeggen van de uien, de tomaten, de kool, etc. Het KCB werkte vroeger vooral op de veilingen en, nu de sector sterk is geherstructureerd, bij de exporterende handelaren, grote telers, e.d. Of het product binnen de EU wordt afgezet of wordt geëxporteerd naar andere landen, maakt niet veel uit: in beide gevallen keurt het KCB de producten en geeft bij uitvoer het verplichte kwaliteitscertificaat af en zo nodig een fytosanitair certificaat. Komt de PD dan nooit buiten de haven? Jawel, de PD heeft een zogenaamd monitoringsprogramma in de hele sector waarbij zonder aankondiging bij groenten en fruithandelaren een kwaliteitsinspectie van de gereedstaande producten wordt uitgevoerd. Daarbij inspecteert de PD de producten uit andere lid staten (bijvoorbeeld sinaasappels uit Spanje). Vooral als voor deze producten een fytosanitair certificaat wordt gevraagd voor export naar een land buiten de EU.

Uitzonderingen op de regel

In de afgelopen jaren zijn enkele pragmatische afspraken gemaakt tussen de PD en het KCB die afwijken van de geijkte rolverdeling. Als een exportpartij bestaat uit bijvoorbeeld ingevoerde buitenlandse sinaasappels en Nederlandse komkommers dan keurt het KCB en niet de PD. Hier is sprake van een zogenaamde gemengde zending, dat wil zeggen Nederlands en buitenlands product in één zending. In dat geval keurt het KCB. Dit leidt tot de merkwaardige situatie dat exporteurs met opzet een doos komkommers toevoegen aan een lading sinaasappels zodat het KCB komt keuren, omdat zij vinden dat het KCB een hoger serviceniveau heeft dan de PD.

Bedrijven maken misbruik van de afspraak dat zogenaamde gemengde zendingen groenten en fruit (bijvoorbeeld een lading sinaasappelen met één doos komkommers) door het KCB worden gekeurd. In de nieuwe werkverdeling moet hier een einde aan komen.

Een andere uitzondering op de werkverdeling is de export naar een derde land dat bijzondere fytosanitaire eisen stelt, bijvoorbeeld Japan. Deze landen staan erop dat de PD zelf de fytosanitaire keuring verricht, ook al gaat het om binnenlandse producten zoals bijvoorbeeld paprika's. In deze bijzondere gevallen bezoekt een PD-inspecteur het exporterende bedrijf om het product te keuren en het fytosanitair certificaat af te geven. In de toekomstige werkverdeling tussen de PD en het KCB zal ook deze uitzondering expliciet aan de orde moeten komen. Zijn er gerechtvaardigde redenen om deze fytosanitaire keuring bij de PD te laten of kan deze taak ook over naar het KCB?

Wij adviseren om nadere afspraken te maken tussen de PD en het KCB over wie de fytosanitaire keuringen doet in geval van derde landen die bijzondere fytosanitaire eisen stellen.

3. Nieuwe inspectiemethoden groenten en fruit

Slim Fruit heeft de opdracht om een slimme inspectiemethode voor groenten en fruit te ontwikkelen en, waar mogelijk, gebruik te maken van de inspecties die door de handelsbedrijven zelf worden gedaan. Voordat we een keuze voor het hieronder beschreven inspectiemodel hebben gemaakt, zijn verschillende modellen de revue gepasseerd. Dat de keuze op dit model is gevallen heeft te maken met de Europese wetgeving, de haalbaarheid en de effectiviteit. Verder heeft LNV uitgesproken dat kwaliteitscontrole in groenten en fruit geen kerntaak van de overheid meer is, maar vooral de verantwoordelijkheid is van de private partijen in de handel. Een (gedeeltelijke) verschuiving van de verantwoordelijkheden richting bedrijfsleven moet uiteraard wel passen binnen de eisen die de Europese kwaliteitsverordening aan Nederland stelt. De nieuwe inspectiemethoden zijn volgens ons “Brussel-proof”.

In dit hoofdstuk volgt een beschrijving van het gekozen model, de ervaringen die we hebben opgedaan tijdens de pilots bij een aantal handelsbedrijven in de zomer van 2004 en de aanpassingen die hieruit zijn voortgekomen. Het hoofdstuk is opgesplitst in a) importinspecties op basis van risico-analyse, b) erkenningen van kwaliteitscontroles van bedrijven, c) overige inspectiezaken en d) het voorstel voor een nieuw inspectiemodel.

3 a) importinspecties op basis van risico-analyse

Het model

In de huidige praktijk worden alle partijen groenten en fruit bij import gecontroleerd. De PD voert deze importinspecties uit en controleert in één inspectiebezoek zowel op de fytosanitaire aspecten als op de kwaliteitsregelgeving. Let wel, niet alle ingevoerde producten zijn inspectieplichtig, sommige wel voor fyto, maar niet voor kwaliteit of omgekeerd. Er is een lijst met producten die op fyto gekeurd moeten worden en een lijst met producten die op kwaliteit gekeurd moeten worden en deze lijsten vertonen een gedeeltelijke overlap.

De Europese kwaliteitsverordening is in 2001 aangepast en de EU-fytoregelgeving gaat per 1 januari aanstaande op een aantal punten veranderen. Beide soorten wetgeving bieden in beginsel de mogelijkheid om invoer-inspecties op basis van risico-analyse toe te passen. Wat houdt een inspectie op basis van een risico-analyse in, door sommigen ook wel *reduced checks* genoemd? In sommige producten worden nooit beestjes (q-organismen) aangetroffen, in andere wel. Sommige producten hebben een stabiele kwaliteit, andere niet. Veel blijkt af te hangen van het land waar de producten vandaan komen, de specifieke productie-omstandigheden in dat land, hoe streng dat land de producten controleert bij de export, in welke fase van het productieseizoen het product geoogst is en simpelweg van het weer. Als het bijvoorbeeld slecht weer is in Argentinië, dan weet de PD dat er enkele weken later sinaasappels van een slechte kwaliteit in Rotterdam arriveren. Nederland past sinds 1 april 2004 inspecties op basis van risico-analyse toe bij de invoer van snijbloemen. Hiermee hebben we een nationaal voorschot genomen op de wijziging van EU-fytorichtlijn die risico-analyse met ingang van 1 januari 2005 mogelijk maakt. Thans stellen we voor om deze vorm van inspectie uit te breiden tot de invoer van groenten en fruit.

De ervaringen en de gegevens uit het verleden zijn sterk bepalend voor de verwachting dat de producten in de toekomst afwijkingen vertonen. Met de gegevens over fytosanitaire afkeuringen heeft de PD per product-herkomst relatie vastgesteld welk percentage van de binnengekomen zendingen moet worden gecontroleerd om met voldoende zekerheid slechte producten te weren. Het fytosanitaire risico-percentage is berekend op basis van de door Nederland verzamelde gegevens van de onderscheppingen van q-organismen over de afgelopen 3 jaar. Eenzelfde soort analyse is uitgevoerd voor kwaliteit. Het aantal afkeuringen voor kwaliteit per product-herkomst relatie van de afgelopen drie jaar is omgezet in een risico-percentage. Als producten bij invoer inspectieplichtig zijn voor zowel fyto als voor kwaliteit,

dan geldt het hoogste percentage van de beide analyses. Als bijvoorbeeld voor sinaasappelen uit Zuid-Afrika de risico-analyse voor fyto resulteert in een steekproef van 75 % en de risico-analyse voor kwaliteit in een steekproef van 50 %, dan wordt uiteindelijk 75 % van de geïmporteerde zendingen geïnspecteerd.

De Europese Commissie beslist of de risico-analyse bij de fytosanitaire importinspectie van plantaardige producten wordt toegepast. Het fytosanitaire beleid is geharmoniseerd in Brussel en wordt in het Permanent Fytosanitair Comité uitgewerkt. Nederland heeft geen beleidsruimte om zelf de producten te kiezen en de risicopercentages voor de fytosanitaire inspectie vast te stellen. Voor de risico-analyse bij kwaliteit daarentegen kan Nederland de zaak grotendeels zelf bepalen. De percentages, waarmee we in de groenten en fruit-pilot hebben proefgedraaid, kunnen per 1 januari 2005 dus nog wijzigen.

Bij kwaliteit is nog iets bijzonders aan de hand. De Europese Commissie heeft met enkele derde landen de afspraak gemaakt dat de EU de kwaliteitsinspectie van die landen gewoon overneemt. Dat betekent dat Zuid-Afrika, Marokko, Zwitserland en Israël (de zogenaamde erkende landen) op basis van de eigen controles een kwaliteitscertificaat kunnen opmaken en met de zending groenten en fruit naar de EU kunnen sturen. In onze havens hoeven we dan de zendingen niet meer te controleren, behalve dan een kleine steekproef van 5 %. Een tweede bijzonderheid bij kwaliteit is dat wij ook de prestaties van het importerende bedrijf willen meewegen. Bedrijven die in het verleden weinig afkeuringen hebben gehad en die zelf een goed kwaliteitscontrolesysteem hebben komen in aanmerking voor een erkenning zoals dat wordt uitgelegd in hoofdstuk 3b). Heeft zo'n bedrijf eenmaal een KCB-erkenning gekregen, dan wordt het steekproefpercentage bij invoer voor het aspect kwaliteit vastgesteld op 10 %.

Het toepassen van risico-analyse leidt ertoe dat menskracht effectiever kan worden ingezet voor die producten waar vaak wat gevonden wordt en er geen tijd wordt verdaan bij producten waar nooit iets mee aan de hand is. Voor de handelsbedrijven levert het ook winst op doordat de controle-instantie minder vaak komt, er minder logistiek oponthoud is en de rekeningen van de keuringsdienst lager worden. Wel vragen we van bedrijven om hun importzendingen elektronisch voor aan te melden met behulp van Client, zodat de steekproef door middel van de computer kan worden bepaald.

Client

Client is de naam van het ICT-programma waarin bedrijven en overheden elektronisch gegevens uitwisselen. Importeurs van groenten en fruit moeten bijvoorbeeld langs de PD en Douane. In Client werken deze drie partijen samen. Bedrijven melden gegevens maar één keer aan en de verschillende overheden pikken datgene wat zij ervan nodig hebben eruit en voeren hun bevindingen weer in. Reduced checks wordt alleen toegepast als bedrijven vooraf de zendingen, die zij willen importeren, elektronisch aanmelden met behulp van Client. De PD weet dan wat er komen gaat (producten, hoeveelheid, plaats) en de computer kan de risico-partijen selecteren. Vervolgens is de planning van de inspectiebezoeken eraan gekoppeld.

Wat gebeurt er met de zendingen die na aanmelding bij Client in de steekproef vallen? Deze zendingen worden fysiek geïnspecteerd door een PD-inspecteur, dat wil zeggen een controle bij de importeur van de documenten, de aanduidingen op de verpakkingen en de producten zelf. Pas als de inspecteur groen licht geeft, klaart de douane de zending in. Maar wat gebeurt er met de zendingen die buiten steekproef vallen? Daar vindt geen fysieke inspectie plaats, er komt dus geen inspecteur meer kijken. De bedrijven kunnen zich rechtstreeks melden bij de douane die de documentencontrole voor zijn rekening neemt.

Ervaring in pilots

In de zomer van 2004 heeft de PD twee maanden bij zes bedrijven proefgedraaid met een inspectie op basis van risico-analyse. De pilot is in samenwerking met het bedrijfsleven uitgevoerd bij vier bedrijven in de Rotterdamse haven en twee importbedrijven op Schiphol. Het bedrijfsleven heeft daarvoor het project Check Trade in het leven geroepen dat de praktijkproef bij de handelsbedrijven heeft opgezet, begeleid en dat metingen heeft verricht naar het effect van dit nieuwe inspectiemodel. Slim Fruit heeft gezorgd dat de keuringsdiensten voldoende betrokken zijn bij de opzet en de uitvoering van de pilots. De eerste resultaten van de pilots geven aan dat reduced checks tot aanzienlijk minder inspecties leiden en de kosten van het bedrijfsleven en de PD verlagen. Wel moet nog een aantal praktische problemen worden opgelost bij de uitvoering van reduced checks. Voor een samenvatting van de conclusies van Check Trade verwijzen we naar bijlage 6

Wat zijn de ervaringen van de pilots?

- Het werk van de PD- inspecteurs verandert niet; de wijze van aanmelding verandert wel: alle invoerzendingen worden vooraf elektronisch aangemeld met behulp van Cliënt in plaats van per fax of telefoon;
- het blijkt lastig om met de juiste mensen van de douane afspraken te maken over de controle van de invoerdocumenten; met de douane moet op alle niveaus afspraken gemaakt worden (MFIN, Douane-centraal, per district).
- Het aantal invoerinspecties neemt af met ongeveer één derde;
- De kosten voor de inspecties voor bedrijfsleven en PD gezamenlijk dalen met 10 tot 25 %;
- het Clientsysteem kent alleen product/landcombinaties en kan geen onderscheid maken tussen bedrijven; hiervoor is een aanvullende ICT-opdracht uitgevoerd;

Tarieven

De introductie van reduced checks leidt ertoe dat niet alle importzendingen fysiek geïnspecteerd worden. De vraag is of het huidige verrichtingentarief van de PD nog langer voor de groenten en fruitsector gehanteerd kan worden of dat moet worden overgegaan op een omslagstelsel zoals dat wordt gehanteerd bij de invoer van snijbloemen. Slim Fruit geeft niet het antwoord op deze vraag die naar onze mening vóór 1 januari moet worden beantwoord door PD en LNV. Wij adviseren het ministerie en de PD om deze vraag met spoed op te lossen.

3 b) erkenning van kwaliteitscontroles van bedrijfsleven

De Europese controleverordening (EG) Vo. 1148/2001 schrijft voor dat groenten en fruit moeten worden gecontroleerd op de kwaliteitsvoorschriften. Vaak kunnen die controles worden gebaseerd op een risico-analyse. Ook maakt de controleverordening mogelijk dat bedrijven met een zorgsysteem voor de productkwaliteit aanzienlijk minder controles hoeven te krijgen.

Wij stellen voor om de controles te concentreren bij de risicovolle bedrijven. Bedrijven die gedurende langere tijd producten met een goede kwaliteit in de handel brengen, krijgen aanzienlijk minder controles. Dit geldt zowel voor bedrijven die hun producten exporteren of op de interne markt afzetten als voor importerende handelsbedrijven.

Het model

De **importbedrijven** die zijn aangesloten op Client krijgen, zoals in hoofdstuk 3 a beschreven is, vanaf 1 januari 2005 importcontroles op basis van reduced checks. Bepalend voor de steekproefgrootte zijn de risicoprofielen die bij een bepaalde product/landcombinatie horen. Een bedrijf dat de zaken goed voor elkaar heeft en zelf de kwaliteit van haar producten controleert, krijgt een erkenning van het KCB voor kwaliteit en krijgt automatisch een lager risicoprofiel. De risicoprofielen voor kwaliteit worden vergeleken met risicoprofielen voor fyto, waarbij het hoogste percentage voor inspectie geldt.

De controle op de **interne markt** is sinds jaar en dag gebaseerd op een risico-analyse. Bedrijven met veel afkeuringen op kwaliteit krijgen meer controles per week dan bedrijven met weinig afkeuringen. Het KCB hanteert hiervoor drie inspectiecategorieën- de categorie A, de categorie B en de categorie C - waarbij de A-bedrijven de minst intensieve controle krijgen en de C-bedrijven de meest intensieve controle. De factoren die bepalen in welke categorie een bedrijf wordt ingedeeld zijn: de omvang van het bedrijf, de plaats in de afzetketen en de resultaten van eerdere controles. De status van een bedrijf wordt periodiek beoordeeld.

De Europese controleverordening schrijft voor dat alle partijen groenten en fruit die naar derde landen worden **geëxporteerd**, moeten zijn gecontroleerd. In de huidige controlesystematiek van het KCB wordt dat zo uitgelegd dat minimaal 5% van de exportcertificaten fysiek wordt gecontroleerd. Feitelijk worden op jaarbasis ongeveer 9% van de uitgevoerde partijen gecontroleerd. Binnen de projectgroep is een intensieve discussie gevoerd of het aantal fysieke controles niet moet worden verhoogd. Argumenten die hiervoor pleiten zijn de eis uit de Europese regelgeving en het feit dat het om een beperkt aantal bedrijven gaat dat naar derde landen exporteert. Argumenten die hier tegen pleiten zijn evenwel dat het project er niet op uit is om de controlelast te verzwaren ("increased checks"), dat de Europese Commissie op de hoogte is van de Nederlandse wijze van keuren en dat het politieke risico voor de minister van LNV gering is.

Slim Fruit stelt voor om de huidige systematiek van de kwaliteitskeuring bij export naar derde landen te handhaven: het KCB doet een fysieke inspectie bij tenminste 5 % van de uitgevoerde zendingen.

Erkennings-of A+-regeling

Om in aanmerking te komen voor deelname aan de erkenningsregeling moet een bedrijf minimaal een half jaar aaneengesloten zijn ingedeeld in de A-categorie van het KCB en goede controleresultaten hebben. Tevens moet het een zorgsysteem hebben voor de borging van een goede productkwaliteit. De voorwaarden waaraan dat zorgsysteem moet voldoen zijn neergelegd in een protocol met een bijbehorende toelichting. De belangrijkste voorwaarden die in het protocol staan genoemd, zijn:

- het bedrijf moet beschikken over voldoende controlepersoneel met een erkende opleiding;
- er moeten bedrijfsprocedures zijn beschreven die borgen dat de producten, die worden verhandeld of klaar staan voor verhandeling, een goede productkwaliteit hebben;
- het bedrijf moet zich verbinden tot het verrichten van een normcontrole op de in de handel te brengen producten en moet zich verbinden tot het bijhouden van een register;
- het bedrijf moet over het nodige materieel beschikken om de producten te schonen en verkoopklaar te maken.

Ervaringen in de pilots

Het protocol dat voor de erkenning is ontwikkeld met de bijbehorende toelichting is in een pilot bij negen bedrijven uitgetest. Tijdens de pilot is met name gekeken naar de praktische werkbaarheid van het opgestelde protocol met de bijbehorende toelichting en naar de haalbaarheid van de protocoleisen voor de bedrijven. Het project Check Trade heeft ook hier metingen gedaan naar de kosten van erkenning bij enkele bedrijven. De drie belangrijkste conclusies van de pilots zijn:

- Bij twee van de negen pilotbedrijven kan op basis van de proefaudits worden gesteld dat zij vrijwel voldoen aan de protocoleisen. De overige bedrijven zijn op dit moment nog niet zover;

- Uit de pilot is gebleken dat de kwaliteitszorgfunctionarissen van de bedrijven de gestelde protocoleisen reëel vinden om de productkwaliteit te borgen. De borging is inpasbaar in de zorgsystemen die bedrijven vaak al hebben voor bijvoorbeeld ISO 9001.
- Volgens de berekeningen van **check trade** stijgen de controlekosten voor een erkend bedrijf, omdat het bedrijf, naast de bestaande PT-heffing, ook de kosten van de audit voor de erkenning moet betalen en in sommige gevallen moet het bedrijf een extra inspanning doen voor kwaliteitscontrole.

De pilot is aanleiding geweest om op een aantal onderdelen het protocol en/of de toelichting aan te passen en te verduidelijken.

Organisatie

De erkenningsregeling is een gezamenlijke zaak van de beide keuringsdiensten PD en KCB. Vooruitlopend op de keuze voor een andere taakverdeling tussen PD en KCB(zie hoofdstuk 4) stellen we voor om het KCB in een eerste fase de erkenningsregeling te laten beheren. Dit betekent dat een handelsbedrijf een erkenning moet aanvragen bij het KCB en dat deze keuringsdienst vervolgens een onderzoek (audit) verricht om te kijken of het bedrijf voldoet aan de voorwaarden. Het besluit tot een afgifte of intrekking van een erkenning wordt uitsluitend door het KCB genomen. Tegen de beslissing op de ingediende aanvraag kan bezwaar worden gemaakt bij het KCB. In de praktijk zijn niet alle handelsbedrijven aangesloten bij de keuringsdienst KCB, met name de importeurs hebben meestal alleen te maken met de importkeuringen van de PD. Wij stellen ons voor dat bedrijven waar het KCB niet over de vloer komt, zich vrijwillig aansluiten bij het KCB wanneer ze een erkenning voor kwaliteit willen hebben. Bij de uitvoering van importkeuringen zal de PD rekening houden met de door het KCB verleende status van erkend bedrijf en zal op deze bedrijven minder kwaliteitscontroles uitvoeren.

De erkenning of toelating tot de A+ categorie is in principe een jaar geldig, tenzij er bijvoorbeeld tussentijds sprake is geweest van een ernstige overtreding van het bedrijf. Een dergelijk bedrijf wordt direct uitgesloten van deelname aan de A+ categorie en komt weer in het normale controleregime. De uitsluiting duurt minimaal een half jaar waarin het bedrijf kan bewijzen dat zij de kwaliteitscontroles veel beter doen.

Alle erkende bedrijven krijgen jaarlijks een audit waarin wordt nagegaan of het bedrijf nog steeds aan de voorwaarden voldoet. Zo ja, dan wordt de erkenning met een jaar verlengd. De kosten van dit onderzoek worden bij het betrokken bedrijf in rekening gebracht. Erkende bedrijven krijgen in de loop van het jaar ook zogenaamde surveillancebezoeken van het KCB waarbij wordt nagegaan of het bedrijf de kwaliteitsnormen goed toepast. Deze bezoeken vinden plaats als er vermoedens zijn van een slechte productkwaliteit.

Financiële prikkel ?

Bedrijven zullen alleen een erkenning aanvragen als er minder kwaliteitsinspecties door de keuringsdiensten plaatsvinden, de keuringskosten lager worden en het logistieke openthoud kleiner wordt. Hoe krijgen we dat voor elkaar? Importbedrijven met een erkenning krijgen in beginsel minder kwaliteitscontroles van de PD en zullen daardoor aangespoord worden om mee te doen aan de erkenningsregeling. Exportbedrijven en bedrijven die hun producten afzetten op de interne markt hebben in de bestaande situatie weinig hinder van de KCB-inspecties en zullen niet snel geneigd zijn om een erkenning aan te vragen. De inspecties worden immers niet per bezoek afgerekend maar worden gefinancierd door een sectorbrede heffing die wordt opgelegd door het Productschap Tuinbouw. De ervaring van **Check Trade** leert ons dat exportbedrijven te maken kunnen krijgen met hogere kosten als ze een erkenning aanvragen. Voor de korte termijn moet er naar onze mening een financiële prikkel worden ingebouwd om deze bedrijven te stimuleren om mee te doen, hetgeen we zien als een uitdaging voor de betrokken partijen van het bedrijfsleven.

Exportbedrijven en bedrijven die hun producten afzetten op de interne markt hebben in de huidige situatie geen financiële prikkel om een erkenning aan te vragen. Het bedrijfsleven staat voor de uitdaging om een financiële prikkel in te bouwen voordat de erkenningsregeling in werking treedt.

Voor de wat langere termijn denken we dat een andere wijze van financiering van de KCB-kwaliteitsinspecties onvermijdelijk is. Naar ons idee moet de bestaande collectieve financiering middels de heffingen van het Productschap Tuinbouw binnen enkele jaren worden vervangen door een stelsel van tarieven waarbij de kosten worden betaald door diegene die gecontroleerd wordt (volgens het kostenmaker is kostendrager-principe). Hier ligt een belangrijke juridische belemmering in de Landbouwkwaliteitswet die voorschrijft dat het werkterrein van het KCB zich beperkt tot de (verplicht) aangesloten bedrijven, dat wil zeggen tot de veilingen en de pakstations. De aansluitplicht is volstrekt verouderd en belemmert het KCB (en de andere private keuringsdiensten) in het goed uitoefenen van toezicht op de kwaliteit van de Nederlandse producten. Het KCB moet worden voorzien van een algemene inspectiebevoegdheid voor groenten en fruit van de teler tot het en met het distributiecentrum van het grootwinkelbedrijf.

Slim Fruit adviseert het ministerie van LNV om de modernisering van de Landbouwkwaliteitswet met voorrang ter hand te nemen. De controle bij verplicht bij het KCB aangesloten bedrijven moet worden vervangen door een algemene inspectiebevoegdheid voor groenten en fruit.

3 c) Overige inspectiezaken

In de loop van Slim Fruit hebben we ook nog enkele andere inspectiezaken aangepakt die te maken hebben met groenten en fruit. We willen de lezer onze bevindingen op deze punten niet onthouden.

In de eerste plaats hebben we gekeken naar de **fytosanitaire exportinspecties** van groenten en fruit. In de huidige situatie worden producten die in Rotterdam worden ingevoerd en daarna na korte tijd worden doorgevoerd naar landen buiten de EU niet systematisch gekeurd. De redenering van de PD daarbij is dat de huidige 100 % -importinspectie het systematisch inspecteren van dezelfde producten bij uitvoer overbodig maakt. Blijft deze logica ook geldig als de 100 % importinspectie wordt vervangen door een inspectie op basis van risico-analyse ("reduced checks")? Niet alle invoer van groenten en fruit wordt in de nieuwe situatie bij invoer fysiek onderzocht. Of moeten dan alle geëxporteerde zendingen fysiek geïnspecteerd worden voordat een fyto-sanitair certificaat wordt afgegeven? We zijn tot de conclusie gekomen dat deze problematiek breder is dan groenten en fruit en dat we, in afwachting van een bredere analyse, de bestaande praktijk voortzetten.

De fyto-sanitaire exportinspecties worden op de bestaande voet, dat wil zeggen met steekproeven, voortgezet. De PD zal een bredere analyse van maken van deze problematiek in andere sectoren.

In de tweede plaats kregen we de van vele kanten de opmerking dat de kwaliteit van groenten en fruit in het detailhandelskanaal belabberd is en dat de overheid daar meer toezicht op moet houden. Dit is sinds geruime tijd al geen prioriteit meer van de Algemene Inspectie Dienst van LNV. We hebben vervolgens gesproken met diverse geledingen uit het bedrijfsleven, onder andere met het Centraal Bureau Levensmiddelen (de supermarkten) en met de organisatie AGF

Detailhandel Nederland (de groentemannen). Uit deze gesprekken rijst twijfel over de stelling van de groothandel dat de kwaliteit van groenten en fruit in de winkels slecht is. Daarom raden we aan om eerst eens te kijken hoe groot het probleem is voordat LNV een beslissing neemt over keuringen in het winkelkanaal.

Slim Fruit adviseert om de AID een quick scan te laten doen in het detailhandelskanaal om na te gaan of de Europese kwaliteitsvoorschriften voor groenten en fruit worden nageleefd.

Tot slot is door Slim Fruit gesproken met de Voedsel- en Warenautoriteit om na te gaan of de keuringen op de aanwezigheid van residuën, die op dit op moment wordt uitgevoerd door de Keuringsdienst van Waren, in de toekomst beter kan plaats vinden door de PD bij de invoer in de haven. Met name voor geïmporteerd fruit zou dat naar onze mening een belangrijke efficiencywinst kunnen opleveren en leiden tot minder bezoeken van inspecteurs aan handelsbedrijven. Er bestaat grote terughoudendheid bij de Keuringsdienst van Waren om een andere inspectiedienst in te schakelen bij de bewaking van residuën op groenten en fruit.

3 d) Voorstel van Slim Fruit

Reduced checks

Het voorstel van Slim Fruit is om de met ingang van 1 januari 2005 bij de importinspecties reduced checks mogelijk te maken. Alle importeurs van groenten en fruit die inspecties aanvragen met behulp van het elektronische vooraanmeldingssysteem Client kunnen gebruik maken van reduced checks. Voor de toepassing van reduced checks moet de PD steekproefpercentages vaststellen. Wij denken dat deze percentages jaarlijks opnieuw moeten worden beoordeeld en aangepast (dit is afhankelijk van de Europese Commissie). Voor producten die zowel fyto-sanitair als voor kwaliteit inspectieplichtig zijn, geldt bij de keuring het hoogste steekproefpercentage. Als de groenten en fruit uit erkende derde landen komen, dan geldt voor kwaliteit een steekproefpercentage van 5% (was al zo). Is er sprake van een door het KCB erkend importbedrijf dan passen we voor kwaliteit een steekproefpercentage van 10% toe. Tot slot geldt dat bij export naar derde landen de huidige systematiek voor fyto-sanitaire inspecties niet wijzigt.

Erkenning of A+-bedrijven

Ons voorstel is om bedrijven die zelf een goede interne kwaliteitscontrole hebben met ingang van 1 januari 2005 te erkennen. Ook hier gelden enkele bijzondere voorwaarden. We hebben afgesproken dat het KCB de eigenaar en beheerder wordt van het erkenningreglement en dat het ministerie van LNV het reglement goedkeurt. Het KCB controleert het erkende bedrijf door middel van een jaarlijkse audit en een aantal surveillancebezoeken. De kosten van de audit komen ten laste van het erkende bedrijf. Verder zijn we van mening dat bedrijven, die in aanmerking willen komen voor een erkenning, zich aan moeten sluiten bij het KCB. In principe is een erkenning een jaar geldig en wordt direct ingetrokken bij een ernstige overtreding. Als de keuringsdienst geen historische gegevens heeft over het aantal afkeuringen van een bedrijf, dat een erkenning aanvraagt, dan krijgt het bedrijf een voorlopige erkenning voor een half jaar. We stellen ook voor dat het KCB en de PD het komende jaar een gezamenlijke databank opzetten voor gegevens die nodig zijn voor de erkenning. Daarnaast adviseren we dat het bedrijfsleven vóór 1 januari 2005 een passende financiële prikkel bedenkt om de erkenningsregeling aantrekkelijk te maken voor exporterende handelsbedrijven. Tot slot vinden we het noodzakelijk dat het ministerie van LNV op korte termijn een begin maakt met de modernisering van de Landbouwkwaliteitswet. De sterk verouderde aansluitplicht moet inziens worden vervangen door een algemene inspectiebevoegdheid van de private keuringsdiensten.

4. Organisatie van de keuringen: werkverdeling tussen PD en KCB

Het project Slim Fruit heeft drie organisatiemodellen ontwikkeld en voorgelegd aan de opdrachtgever (DG Bergkamp). Het gaat daarbij om een model waarbij alle keuringen door de overheid zouden worden gedaan (publiek model), een tweede model waarbij alle keuringen door een ZBO-keuringsinstelling worden gedaan (private model) en één waarbij je een pragmatische werkverdeling maakt voor de keuringen (knipmodel). De modellen zien er als volgt uit:

- 1) *publiek keuringsmodel*: alle import- en exportkeuringen en de aansturing daarvan zijn ondergebracht bij de PD;
- 2) *private keuringsmodel*: alle im- en exportkeuringen worden uitgevoerd door een private ZBO-keuringsdienst onder toezicht van de PD/LNV;
- 3) *Knipmodel*: de importkeuringen zijn ondergebracht bij de PD, de keuringen voor de interne markt en de export bij het KCB.

In de gesprekken tussen de opdrachtgever en de leiding van de PD en het KCB is de keuze gemaakt om het private model verder uit te werken. Daar zijn verschillende redenen voor. De gesprekpartners willen in de eerste plaats liever een duidelijke keuze maken tussen het publieke en het private model, in plaats van een pragmatische knip toe te passen in de keuringswerkzaamheden zoals in model 3 is verwoord. In de tweede plaats leidt het kabinetsstandpunt over “de andere overheid” er toe dat de verantwoordelijkheid voor keuringen zoveel mogelijk wordt neergelegd waar deze hoort, namelijk bij het importerende en exporterende bedrijfsleven dat belang heeft bij de keuringen. Tot slot leidt het motto van LNV van “zorgen voor naar zorgen dat” tot minder bemoeienis met keuringen en daarmee tot een kleinere overheid. Voor een afgewogen besluit over de nieuwe organisatie zijn de juridische, beleidsmatige en organisatorisch knelpunten van het private keuringsmodel in kaart gebracht en aan de gesprekpartners voorgelegd. De gesprekken monden naar verwachting eind september/begin oktober 2004 uit in een principebesluit of taken van de PD worden overgeheveld naar het KCB. Het uitwerken van een dergelijk principebesluit, het afspreken van een aansturingarrangement tussen PD en KCB en het aanpassen van de nationale wetgeving zijn noodzakelijke vervolgstappen die buiten het project Slim Fruit vallen.

Uitwerking privaat keuringsmodel

Juridische aspecten

De directie JZ van LNV heeft de relevante internationale regelgeving (kwaliteit (Vo1148/2001), fyto-sanitair (R 2000/29 en IPPC) bestudeerd en komt tot de conclusie dat onder voorwaarden de fyto-sanitaire importcontrole en de afgifte van plantenpaspoorten en fyto-sanitaire certificaten aan een privaatrechtelijke controle instantie kunnen worden uitbesteed.

In het overleg tussen DG Bergkamp en de leiding van de PD en het KCB is de conclusie van JZ onderschreven, maar daarbij is aangegeven dat Nederland, gezien de grote internationale belangen, dit zeer zorgvuldig moet organiseren. Zorgvuldig betekent dat we een goed toezicht moeten opzetten bij het uitbesteden van fyto-sanitaire taken en ook dat we terdege van tevoren moeten nagaan wat uitbesteding betekent voor het imago van Nederland in het buitenland.

De kwaliteitsverordening Vo1148/2001, de fytorichtlijn R 2000/29 en de IPPC geven juridisch de mogelijkheid om onder voorwaarden de fyto-sanitaire importcontroles en de afgifte van plantenpaspoorten en fyto-sanitaire certificaten aan een privaatrechtelijke controle instantie uit te besteden

Hoe moet het toezicht er uitzien?

Het uitbesteden van taken aan een private controle-instantie roept gelijk de vraag op hoe het toezicht op die instantie en haar werk eruit zou moeten zien.

We hebben gepoogd om een gezamenlijk beeld over toezicht te creëren. Daartoe zijn drie praktijkvoorbeelden uitgewerkt. De Kwaliteitskeuring Dierlijke Sector (KDS), Stichting Markering Houten Verpakkingen (SMHV) en Naktuinbouw illustreren drie mogelijke vormen van toezicht op de uitvoering van een wettelijke taak. Het verschil tussen de drie voorbeelden zit in de mate van betrokkenheid van de toezichthouder bij de uitvoering. Bij het KDS is geen sprake van werkelijke overdracht van taken en bevoegdheden, maar alleen van personeel en financiën. De toezichthouder, in dit geval de RVV, heeft de verantwoordelijkheid nog in eigen hand. Bij SMHV is het toezicht, in dit geval door de PD, sterk op afstand geplaatst. Het Nak-model zit tussen KDS en SMHV in. De gesprekpartners vinden het Nak-model qua idee het best aansluiten bij een mogelijke overdracht van taken in de groenten en fruitsector.

Om tot een meer specifiek toezichtmodel te komen hebben we een analyse gemaakt van het toezicht per inspectietaak voor de groenten en fruitsector. Deze treft u aan in bijlage 5. We hebben het daarbij over de fyto-sanitaire keuringen bij im- en export en niet over taken als fyto-bewaking, surveys en dergelijke. Het resultaat is een globale inventarisatie van de risico's die de minister van LNV loopt bij overdracht van taken. De taken zijn te onderscheiden in taken op het gebied van fyto-sanitaire aangelegenheden en kwaliteit aangelegenheden. Vervolgens is beschreven hoe je deze risico's kunt verkleinen door goede werkafspraken te maken en een adequaat toezicht op te zetten. De belangrijkste risico's bij uitbesteding van PD-taken zijn de continuïteit van het overgedragen werk (blijft de uitvoerende organisatie wel bestaan?), de informatievoorziening die nodig is voor goed toezicht, de onafhankelijkheid van de private organisatie en mogelijk kennishiaten bij de uitvoerders. In het toezichtsarrangement moeten daarover afspraken worden gemaakt. Een belangrijk punt, waarover gesproken moet worden, is de aansturing- en toezichtskosten van de PD. Het kan niet zo zijn dat de overheadkosten die de PD nu via haar tarieven in rekening brengt bij het bedrijfsleven in de toekomst ten laste komen van LNV. Slim Fruit adviseert om te zoeken naar een oplossing waarbij de PD-overhead via de tarieven of heffingen van het KCB worden verrekend. Een dergelijke oplossing is ook gevonden bij de bandkeuringen van de RVV.

Het toezichtsarrangement bevat afspraken over:

- duur van het contract (in principe vier jaar)
- één keer per jaar een PD-audit
- over de schouder kijken door de PD
- informatie-uitwisseling
- onafhankelijkheid: private keuringsdienst is ISO-gecertificeerd;
- scholing: de PD schoolt de medewerkers bij op fyto-sanitair gebied
- de verrekening van de toezichtskosten van de PD in de tarieven/heffingen van de private keuringsdienst.

Kennis en vaardigheden

De PD is een organisatie met een enorme kennis op het gebied van fyto-sanitaire aangelegenheden, waaronder kennis van de verschillende agens, d.w.z. "beestjes". Eén van de grootste zorgen van de PD bij overdracht van taken betreft deze kennis. Hebben de inspecteurs/controleurs wel voldoende kennis van zaken, blijft de PD wel goed op de hoogte van de ontwikkelingen in het veld als zij zelf niet/minder daar rondlopen? De eisen die qua kennis en vaardigheden gesteld worden aan controleurs die fyto-sanitaire taken uitvoeren zijn dus van wezenlijk belang. Daarom stellen we voor om de controleurs van het KCB jaarlijks bij te scholen op het gebied van fyto-sanitaire risico's. Tegelijkertijd kunnen de controleurs gestimuleerd worden om ontwikkelingen te signaleren die van belang zijn voor de onderzoekers van de PD.

Imago van Nederland

Een andere zorg van de PD is of het uitbesteden van fytosanitaire taken onder toezicht van PD aan private organisaties wel geaccepteerd wordt in het buitenland. Het gaat daarbij om de vraag of de organisatorische constructie in het buitenland uit te leggen is en of de verantwoordelijkheden duidelijk belegd zijn. Wie draait er bijvoorbeeld voor op als de Oekraïne klaagt over een zending tomaten die via Nederland daar zijn geïmporteerd? Dit is een risico dat in het project Slim Fruit niet diepgaand is onderzocht. Wij adviseren om in het komende jaar bij andere lid staten na te gaan hoe een uitbesteding van fytosanitaire taken aan private ZBO-keuringsdiensten wordt ervaren.

Follow-up

De gesprekken tussen het ministerie van LNV, de PD en het KCB over de organisatie van de keuringen zullen hopelijk binnenkort worden afgerond. Mogelijk leidt dit tot een principebesluit om keuringstaken over te dragen van de PD aan het KCB. In dit rapport lopen we niet vooruit op dit besluit. De uitwerking van een dergelijke organisatiewijziging zal geruime vergen en valt wat ons betreft buiten de opdracht van het project Slim Fruit. Wij adviseren om hiervoor een nieuw project met een specifieke opdracht op te starten.

Andere keuringsdiensten

De overwegingen van dit hoofdstuk gelden naar onze mening evenzeer voor de verhouding tussen de PD en de andere plantaardige keuringsdiensten NAK, NAKtuinbouw en BKD. Ook hier wordt een discussie gevoerd over een andere verdeling van fytosanitaire keuringstaken tussen overheid en bedrijfsleven. De juridische analyse van dit hoofdstuk is niet beperkt tot groenten en fruit en kan dus ook gebruikt worden voor de andere plantaardige producten. Evenzeer zijn onze ideeën over de risico's van uitbesteding voor de minister en de eisen die je moet stellen aan toezicht toepasbaar op de andere keuringsdiensten. Wij zijn van mening dat deze bouwstenen goed bruikbaar zijn voor de verdere discussie tussen LNV, PD en de private keuringsdiensten.

5. Conclusies en aanbevelingen

Het project Slim Fruit heeft het afgelopen jaar zowel de inhoud van de keuringen in de groenten en fruitsector als de organisatie van de inspecties grondig onderzocht. Wij denken dat het goed is om met ingang van 1 januari 2005 in elk geval te beginnen met de introductie van reduced checks bij de invoer uit derde landen en met het erkennen van handelsbedrijven die de kwaliteitscontrole goed op orde hebben. Dat zal in eerste instantie geschieden binnen de bestaande taakverdeling tussen de PD en het KCB.

Op een iets langere termijn kunnen uitvoerende taken bij de keuringen worden overgedragen van de PD aan het KCB. Daar zijn vanuit het perspectief van de "Andere Overheid" goede redenen voor:

- de verantwoordelijkheid daar leggen waar deze hoort, het importerende en exporterende bedrijfsleven heeft groot belang bij keuringen en moet daarom daarin ook participeren;
- het motto van LNV van "zorgen voor naar zorgen dat" leidt tot minder bemoeienis van de overheid met keuringen en daarmee tot een kleinere overheid;
- de in hoofdstuk 2 gesignaleerde synergie tussen beide keuringsdiensten noodzaakt ons inziens tot een nauwere samenwerking.

De discussie over de organisatorische vormgeving zal naar verwachting binnenkort worden afgerond met een principe-besluit. Daarna zal voldoende tijd genomen moeten worden om het besluit uit te werken in gedetailleerde afspraken tussen LNV, de PD en het KCB. Hiervoor zal in de loop van 2005 een toezichtsarrangement worden opgesteld dat in elk geval de volgende onderdelen bevat. Er moet een afspraak gemaakt worden over de duur van het contract tussen de drie partijen, wij denken aan een termijn van in principe vier jaar. Ook moet worden afgesproken onder welke voorwaarden één van de partijen het contract tussentijds kan opzeggen. Verder vinden we dat de PD één keer per jaar een grondige audit moet houden bij het KCB om te kijken of het KCB de keuringen goed uitvoert. Tussentijds kan de PD natuurlijk over de schouder van de KCB-controleurs meekijken om de kwaliteit van de inspecties te toetsen. Een ander element van de afspraken betreft de informatie-uitwisseling: hoe vaak wisselen PD en KCB informatie uit over de keuringsresultaten en volgens welk format? LNV mag in de overeenkomst ook waarborgen van het KCB vragen met betrekking tot de onafhankelijkheid, bijvoorbeeld een strikte personele en juridische scheiding tussen keuringen en de private activiteiten van AQS bv. Ook de eis van een ISO-certificatie hoort daarbij. Tot slot moet in de afspraken iets opgenomen worden over de scholing van KCB-medewerkers op fytosanitair gebied. We denken dat een andere organisatorische opzet op 1 januari 2006 van start kan gaan.

Reduced checks

Het voorstel van Slim Fruit is om de met ingang van 1 januari 2005 bij de importinspecties reduced checks mogelijk te maken. Alle importeurs van groenten en fruit die inspecties aanvragen met behulp van het elektronische vooraanmeldingssysteem Client kunnen gebruik maken van reduced checks. Voor de toepassing van reduced checks moet de PD steekproefpercentages voor fyto en kwaliteit vaststellen. Wij denken dat deze percentages periodiek moeten worden beoordeeld en aangepast (dit is voor fyto afhankelijk van de Europese Commissie). Het systeem moet voldoende ruimte laten voor de ervaring van de inspecteurs hetgeen bij Client nu niet het geval is. We pleiten voor een niet te rigide systeem. Voor producten die zowel fytosanitair als voor kwaliteit inspectieplichtig zijn, geldt bij de keuring het hoogste steekproefpercentage. Als de groenten en fruit uit erkende derde landen komen, dan geldt voor kwaliteit een steekproefpercentage van 5% (was al zo). Is er sprake van een door het KCB erkend importbedrijf dan passen we voor kwaliteit een steekproefpercentage van 10% toe. Tot slot geldt dat bij export naar derde landen de huidige systematiek voor fytosanitaire inspecties niet wijzigt.

Erkenning of A+-bedrijven

Ons voorstel is om bedrijven die zelf een goede interne kwaliteitscontrole hebben met ingang van 1 januari 2005 te erkennen. Ook hier gelden enkele bijzondere voorwaarden. We hebben afgesproken dat het KCB de eigenaar en beheerder wordt van het erkenningreglement en dat het ministerie van LNV het reglement goedkeurt. Het KCB controleert het erkende bedrijf door middel van een jaarlijkse audit en een aantal surveillancebezoeken. De kosten van de audit komen ten laste van het erkende bedrijf. Verder zijn we van mening dat bedrijven, die in aanmerking willen komen voor een erkenning, zich aan moeten sluiten bij het KCB. In principe is een erkenning een jaar geldig en wordt direct ingetrokken bij een ernstige overtreding. Als de keuringsdienst geen historische gegevens heeft over het aantal afkeuringen van een bedrijf, dat een erkenning aanvraagt, dan krijgt het bedrijf een voorlopige erkenning voor een half jaar. We stellen ook voor dat het KCB en de PD het komende jaar een gezamenlijke databank opzetten voor gegevens die nodig zijn voor de erkenning. Daarnaast adviseren we dat het bedrijfsleven vóór 1 januari 2005 een passende financiële prikkel bedenkt om de erkenningsregeling aantrekkelijk te maken voor exporterende handelsbedrijven. Tot slot vinden we het noodzakelijk dat het ministerie van LNV op korte termijn een begin maakt met de modernisering van de Landbouwkwaliteitswet. De sterk verouderde aansluitplicht moet inziens worden vervangen door een algemene inspectiebevoegdheid van de private keuringsdiensten.

We realiseren ons dat deze voorstellen een grote inspanning van LNV en de beide keuringsdiensten vergen. Er is veel werk aan de winkel, bijvoorbeeld voor de PD die moet zorgen dat elk bedrijf per 1 januari gebruik kan maken van reduced checks. Dan moet er natuurlijk ook een operationeel tarief zijn! Dit geldt evenzeer voor het KCB dat het erkenningsreglement moet uitwerken, laten goedkeuren door het bestuur en voorleggen aan LNV. Daarbij speelt de vraag of de huidige voorwaarden aantrekkelijk genoeg zijn om een grote deelname te verwachten (wij hebben hierover onze twijfels). Het ministerie zal zich vooral moeten buigen over de organisatorische opzet van de keuringen en de juridische aspecten daarvan. Dit zal worden beoordeeld in samenhang met de taakverdeling van de andere plantaardige keuringsdiensten.

Ondanks het vele werk hebben we er alle vertrouwen in dat de partners de modernisering van de plantaardige keuringen tot een goed einde brengen. Dat vertrouwen is gebaseerd op de goede samenwerking tussen het ministerie van LNV, de beide keuringsdiensten en het bedrijfsleven die we in dit project Slim Fruit hebben ervaren.

Bijlage 1

Samenstelling projectgroep Slim Fruit

Henk Riphagen	LNV/PD	projectleider
Annelou Hessels	LNV/beleidspool	projectsecretaris
Jean Crombach	adj directeur KCB	
Nicolette Quaadvlieg	Productschap Tuinbouw	
Jildau Boerma	LNV/DL	
Martin Boerma	PD/FRM	
Henk Schollaart	PD/IFA	

Deelproject systeem:

Jildau Boerma	vz.
Martin Boerma	PD
Henk Schollaart	PD
Wouter Peters	LNV/JZ
Douwe Frits Broens	Frugi Venta/Check Trade
Wiggert Jan Middelhoek	KCB
Inge Clavaux	KCB

Deelproject organisatie :

Annelou Hessels	vz.
Nicolette Queadvlieg	PT
Louisa Tan	LNV/DL
Ernst Jan van Broeckhuijsen	LNV/BBR

Deelproject communicatie :

Henk Riphagen	vz
Jean Crombach	KCB
Marc Remijn	Frugi Venta
Els Ganzevoort	LNV/DV

Bijlage 2

Gebruikte afkortingen

LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
PD	Plantenziektenkundige Dienst
KCB	Kwaliteits Controle Bureau voor Groenten en Fruit
NAK	Nederlandse Algemene Keuringsdienst
Naktuinbouw	Nederlandse Algemene Kwaliteitsdienst Tuinbouw
BKD	Bloembollen Keuringsdienst
DPA	Dutch Produce Association
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
IPPC	International Plant Protection Convention
EU	Europese Unie
RVV	Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees
VWA	Voedsel en Waren Autoriteit
DL	Directie Landbouw van LNV
JZ	Directie Juridische Zaken van LNV
ZBO	Zelfstandig Bestuurs Orgaan

Bijlage 3

Bezoeken aan andere lid staten

Het project Slim Fruit ontwikkelt voorstellen om de inspecties van groenten en fruit in Nederland effectiever en efficiënter te maken. In dat kader hebben we enkele bezoeken aan het buitenland gebracht om te horen hoe andere lid staten de EU-kwaliteitsregelgeving voor groenten en fruit in de praktijk toepassen. We hebben uitvoerig gesproken met onze collega's van het DGCCRF in Parijs, de heren van het HMI in London en met twee medewerkers van de groenten- en fruitafdeling van de Europese Commissie. Het waren buitengewoon openhartige en informatieve gesprekken waaruit ik de volgende conclusies trek:

- de Fransen hebben als centraal instrument de “autocontrôle” ingevoerd waarbij alle import- en exportbedrijven, die zelf de kwaliteit van hun producten kunnen controleren, een contract sluiten met de overheid waarin ze beloven dat ook trouw te zullen doen;
- DGCCRF houdt toezicht op deze bedrijfszelfcontrole met steekproeven;
- De Engelsen hebben gekozen voor een risico-analyse van alle ingevoerde partijen waardoor de inspectie-inspanning vooral wordt gericht op afwijkende producten; gemiddeld inspecteren ze hiermee zo'n 12 tot 15 % van het invoervolume;
- Beide landen komen tot deze keuzes onder druk van de krimpende controlebudgetten die dwingen tot “slim inspecteren”;
- De Europese Commissie (Fabien Santini) steunt onze ideeën van een erkenning van de handelsbedrijven voor de kwaliteitscontrole; ook het toepassen van een risico-analyse bij de invoer van groenten en fruit vinden ze interessant op voorwaarde dat dit niet gunstiger uitpakt dan de erkenning van exporterende derde landen; deze erkende derde landen inspecteren de producten vóór verzending en geven zelf kwaliteitscertificaten af, hetgeen een ontwikkeling is die de Commissie wil stimuleren.

Mijn conclusie is dat er veel ruimte is om, binnen de Europese regels, ons eigen inspectiemodel voor kwaliteit te ontwikkelen. Elke bezochte lid staat doet het anders, maar krijgt toch de ruimte van de Commissie om haar gang te gaan. De verslagen van deze geslaagde bilaterale bezoeken treft u hier achter aan.

Drs H.J. Riphagen

2. Verslag van het werkbezoek aan Parijs 30 maart 2004

NL delegatie: Henk Riphagen (DL/PD), Raymond Tans (IZ) en Nicolette Quaedvlieg (PT)

Bezoek 1: Philippe Martineau en Bruno Cauquil van de Direction Générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes ;

Bezoek 2 : M. Gonzales en M. Savatte van de Franse PD

We gaan op bezoek in Frankrijk om te begrijpen hoe zij groenten en fruit controleren op de aspecten kwaliteit en fyto. We hopen hiervan te kunnen leren ten behoeve van de ontwikkeling van onze nieuwe keuringsmethode voor groenten en fruit. Onze eerste bezoek is aan de

kwaliteitscontroledienst van het ministerie van financiën, economie en industrie. We worden zeer open ontvangen door de heren Martineau en Cauquil, de laatste is een goede bekende van Raymond en Nicolette die ook aan de Brusselse expertgroep deelneemt. De heren nemen alle tijd om ons uit te leggen hoe het kwaliteitssysteem in Frankrijk werkt. Om te beginnen heeft dit land een gedecentraliseerde controledienst met regionale vestigingen die vanuit Parijs worden aangestuurd. 25 jaar geleden werkten er nog 350 controleurs in de groenten en fruit nu nog 80 in heel Frankrijk, hetgeen kan worden toegeschreven aan bezuinigingen op het controlebudget. Op dit moment worden de controles nog betaald door het ministerie maar er gaan sterke stemmen op om de inspecties in rekening te brengen bij de bedrijven. De heren zijn dan ook zeer geïnteresseerd in ons PD-tariefsysteem. Een parafiscale heffing (zoals de huidige PT-heffing) zien ze niet zitten, omdat dit door de EU is verboden.

Door de druk op het personeelsbestand hebben ze sinds twee jaar een systeem van zelfcontrole geïntroduceerd waarbij zowel importerende als exporterende bedrijven zelf de kwaliteitscontrole uitvoeren. Hiervoor moeten de bedrijven een contract sluiten met de keuringsdienst waarbij ze beloven alle producten volgens een afgesproken protocol te controleren. Na enig doorvragen blijkt dat alle bedrijven die aan de 3 eisen van de EU voldoen (geschoolde controleur, registratie van resultaten en schoningsmachinerie) een contract kunnen krijgen en dat niet gekeken wordt naar de controleresultaten van het bedrijf in het verleden (we hebben de voorwaarden op papier gekregen). In de praktijk hebben nu 90 % van de exporterende handelsbedrijven (± 700) een contract en ook een groot deel van de importeurs. De Fransen realiseren zich terdege dat voor import de zelfcontrole nog geen duidelijke basis in de EU-verordening heeft, dus zij willen graag de verordening op dat punt aangepast zien. De contracten voor de zelfcontrole lopen conform de verordening over een periode van 3 jaar en in die tijd krijgen de bedrijven ca. 3 officiële inspecties van de keuringsdienst (uitgebreide audits, toezicht op toezicht). Daarna wordt het contract zo nodig verlengd. Exporteurs met een contract mogen ook het EU-merk voeren dat in de verordening is aangegeven en daar wordt volop gebruik van gemaakt. Hoe komen de bedrijven aan een normcontrolecertificaat dat ze nodig hebben bij invoer en bij uitvoer? Welnu, heel simpel: ze sturen per e-mail een deels ingevuld certificaat naar de regionale inspecteur, die controleert de aanvraag, draait hem uit, zet een stempel en handtekening en stuurt het aldus getekende certificaat terug aan het bedrijf. Simple comme bonjour. Op termijn wil men toe naar een geheel elektronische afgifte van het certificaat inclusief elektronische handtekening.

Voor de bedrijven, die geen contract met de keuringsdienst hebben gesloten, geldt een steekproefsgewijze controle waarbij de inspecteur zelf bepaalt waar het risico op dat moment ligt. Het grappige is dat daarbij ook rekening wordt gehouden met de marktprijzen: als de prijs van de Franse tomaten hoog is, dan wordt er extra streng gecontroleerd op de import van te groene tomaten uit Marokko. De keuringsdienst kijkt ook naar de residuen op groenten en fruit en neemt daarvoor af en toe monsters (doet bij ons de KvW). Voor de binnenlandse markt wordt gecontroleerd tot en met het winkelkanaal, maar aangezien de meeste groenten en fruit wordt verkocht in de hypermarchés (70 %) is het aantal controlepunten beperkt. Hier geldt een indeling in drie klassen waarbij de hoogste klasse nauwelijks nog controle krijgt. Deze klasse I-bedrijven hebben ook een zelfcontrole-overeenkomst gesloten met de keuringsdienst waardoor er in de praktijk niemand meer komt kijken. Klasse II-bedrijven hebben een of andere externe certificatie (bijv. ISO 9002) en krijgen af en toe controles. Klasse III-bedrijven worden bezocht afhankelijk van het risico van het product, het seizoen, de weersomstandigheden, etc. De regio's bepalen de controle percentages, deze worden niet centraal vastgelegd. De regiokantoren hebben toegang tot de database en via een intranet systeem ontvangen zij de relevante informatie voor het vaststellen van het percentage.

De belangrijkste importhaven voor groenten en fruit is Marseille en voor een deel ook Duinkerken. Samenwerking met de PD bij de keuringen is er niet, het is immers een ander ministerie. Dus er komen twee keuringsdiensten aan te pas bij invoer en uitvoer, één voor de fytosanitaire keuring en één voor de kwaliteitskeuring. Ze werken zij aan zij in de haven waar in feite alle import- en exportkeuringen plaatsvinden. Jaarlijks geeft de DGCCRF ca 50.000 exportcertificaten af.

De algemene indruk van het Franse kwaliteitscontrolesysteem is dat men sterk de nadruk legt op de zelfcontrole van bedrijven en dat de dienst onder druk van de politiek haar prioriteiten heeft verlegd. Op deze manier wordt de ruimte die de EU-kwaliteitsverordening biedt voor controles door de bedrijven zelf maximaal benut. Het was een zeer prettig gesprek waarbij de heren op een open wijze vertelden over de opzet van de Franse groenten en fruitcontroles.

Tweede gesprek

Ons tweede gesprek is met de heren Gonzales en Savatte van de Franse PD waar we alleen na veel moeite van onze ambassade binnen konden komen. De heren zien weinig nut in het ontvangen van onze delegatie, want we kunnen onze vragen net zo goed aan collega Nico Horn stellen. Gonzales is de rechterhand van de afwezige heer Letordé en is woordvoerder in het PFC in Brussel en heeft zo te horen zeer sterke overtuigingen. Savatte is een jonge medewerker die zijn mond niet open doet. Ondanks deze weinig meegaande houding komen we toch wel het een en ander te weten over de Franse ideeën over “reduced checks”.

Gonzales stelt dat de discussie in Brussel over de uitvoering van reduced checks loopt en dat er geen weg terug meer is omdat het nu eenmaal in de fytorichtlijn staat. Toch heeft Frankrijk nog veel vragen over de uitwerking van dit systeem, bijvoorbeeld over de invloed die de mobiliteit van een het volwassen organisme heeft op de uitkomst van de formule. Kennis vanuit verschillende onderzoekers o.a. entemologen, mycologen zou in de formule moeten worden ingebracht. Hij zegt aan de ene kant dat ze niet zullen dwarsliggen in het PFC, maar andere kant dat ze zeer sceptisch zijn over het nut van reduced checks. Onze vraag of ook Frankrijk na 1 januari volgend jaar zal kiezen voor reduced checks van bijvoorbeeld groenten en fruit wordt niet beantwoord (“dat beslissen we dan wel”). Hij beweert dat ze alle importzendingen van groenten en fruit 100 % inspecteren waarop Nicolette vraagt hoe ze dat dan doen met 3 inspecteurs in de haven van Marseille (komt uit het rapport van de EU-missie 2003). Gonzales mompelt dat er bij drukte inspecteurs uit Avignon afdalen, maar erg overtuigend klinkt dat niet. Verder is er geen samenwerking met de kwaliteitscontroledienst van DGCCRF, dat is geen dienst van het ministerie van landbouw.

Vervolgens komen we op de derogatie die Finland heeft gevraagd voor de inspectie van Russisch hout, wat volgens hem heel dom is. Je moet de Europese Commissie niet vragen om een derogatie, maar als je minder controlecapaciteit hebt dan moet je dat maar gewoon doen en vervolgens aan de Commissie melden. Dit is kennelijk de méthode française. Hij snapt heel goed dat we vorig jaar al begonnen zijn met de reduced checks voor snijbloemen op Schiphol, maar zegt dat het risico bestaat dat we per 1 januari, als er een communautair stelsel voor reduced checks is, de rozen uit Afrika voor 100 % gecontroleerd moeten worden. Er moet een historie van minimaal 3 jaar zijn alvorens er voor het product/land een percentage kan worden vastgesteld. Nederland is dan in de handen van de Europese Commissie voor toestemming om minder te inspecteren en kan niet meer zelf beleid maken.

Dit tweede gesprek geeft ons het idee dat de Fransen helemaal niets zien in de filosofie die ten grondslag ligt aan reduced checks en dat ze in Brussel een afwachtende maar vooral ook sceptische houding zullen innemen. Ze staan zeker niet aan onze kant om dit snel te regelen. Een beetje terughoudend gesprek met de Franse PD waarbij we met veel doorvragen erachter moeten zien te komen wat zij eigenlijk willen.

Henk Riphagen
Missionfrançais/ 31 maart 2004

3. Verslag van het bezoek aan HMI te Londen op 28 april 2004

NL delegatie: Raymond Tans, Annelou Hessels, Frits Thissen (LBR) en Henk Riphagen
Britse delegatie: David Holliday (chef HMI), Gordon Friend (HMI), Tim Dobson (HMI), David Jones (Defra), Roy Apsey (Defra)

1. Algemeen

Het doel van ons bezoek is om kennis te maken met de Britse wijze van keuring van groenten en fruit op het aspect kwaliteit en om deze kennis te gebruiken voor het verder ontwikkelen van een inspectiemethode in het kader van het project Slim Fruit. Na het bezoek aan de Franse collega's enkele weken geleden staat nu dit bezoek op de rol om ook het Britse keuringsstelsel te doorgronden. We krijgen uitleg over de veranderingen van de organisatie van het Horticultural Marketing Inspectorate (HMI), een volledige dochter van DEFRA, die vooral wordt gekenmerkt door opeenvolgende bezuinigingen op de omvang van de staf: men is van 125 medewerkers in 1998 teruggedaan naar 80 medewerkers nu. En deze ontwikkeling is (onder druk van de politiek) nog niet teneinde. Dit is de reden dat de dienst meer en meer gebruik is gaan maken van op risico gebaseerde inspectiesystemen die in belangrijke mate door ICT worden ondersteund. HMI is verantwoordelijk voor de totale keten van import via distributiekanaal tot winkelketen én export (zeer weinig). Intern zijn nu discussies aan de gang over het eventueel invoeren van een keuringstarief voor het bedrijfsleven (de keuringen zijn nu nog ten laste van het overheidsbudget). De HMI-mensen zien niet zoveel in een omslagtarief zoals we in Nederland gebruiken, maar zouden eerder opteren voor een verrichtingstarief. Het HMI is georganiseerd in zeven regionale kantoren met gemiddeld zo'n 6 tot 14 kwaliteitsinspecteurs. Totaal telt Engeland zo'n 30 importpunten, waarvan Heathrow 40% voor zijn rekening neemt. Schotland en Noord-Ierland hebben eigen inspectiediensten maar werken wel nauw samen met HMI. Het budget van de dienst bedraagt zo'n drie miljoen pond per jaar en wordt geheel betaald door het ministerie.

2. Peach (staat voor: "Procedure for the electronic Application for certificates from the HMI")

We krijgen een uitvoerige demonstratie van Tim Dobson het Engelse aanmeldingssysteem voor ingevoerde zendingen van groenten en fruit. Daarbij vallen de volgende zaken op:

- *Export* speelt nauwelijks een rol (200 inspecties per jaar). Zwaartepunt van de inspecties zijn de afgelopen jaren verschoven naar de import. Vroeger vooral inspecties in het groothandelskanaal en bij distributiecentra. Voor de importinspecties is het systeem Peach ontworpen door Defra en het bedrijfsleven samen. Defra is de financier.
- Het systeem verlangt van het bedrijfsleven een volledige invoer van vereiste data bij aanvraag van een importinspectie. Peach is transparant zodat het bedrijfsleven weet waar het aan toe is.
- Het systeem combineert gegevens van het bedrijf-product-land van herkomst, dat uitmondt in een risico-inschatting van de aangemelde zending. Een groot deel van de zendingen valt direct in geen risico (code groen); het bedrijf kan zelf het certificaat uitdraaien. Een deel van de zendingen valt direct in hoog risico (5%); hier gaat een inspecteur controleren (code rood). Een ander deel in twijfelachtig (code amber, 20%): hierover velt een controleur eerst een oordeel via het scherm (waardering van expertise van controleur!!), waarna hij bepaalt of de partij wel of niet gecontroleerd wordt. Incl. 5%-controles van de erkende 3^e landen wordt totaal 12% van de importzendingen echt gezien. Het systeem geeft dus zelf een stuk beoordelingsvrijheid aan de controleur.
- Per product is een minimaal gewicht vastgesteld waarboven geïnspecteerd wordt.
- Na overleg met het bedrijfsleven is vastgesteld dat er 13 maanden worden meegenomen als bedrijfshistorie.
- Peach is zeer flexibel. Op allerlei signalen kan gereageerd worden met het verhogen/verlagen van het inspectiepercentage. Eén persoon binnen HMI (Tim Dobson) is geautoriseerd om % te veranderen.

- Peach is direct gelinked met de werkplanning van de inspecteurs. Inspecteurs zijn uitgerust met een laptop. Een vast kantoor is geen vereiste.
- Met het bedrijfsleven is een maximale tijd van negen uur afgesproken waarbinnen HMI moet controleren. Wordt deze tijd overschreden dan wordt de partij automatisch vrijgegeven en kan het bedrijf via internet een certificaat uitdraaien.
- Peach is nog niet gelinked met de Douane, dus bedrijven moeten nog steeds het papieren normcontrolecertificaat bij de douane inleveren. Dit zit wel in de planning.

De Europese Commissie is op de hoogte van het Engelse systeem dat volledig op basis van risicoanalyse is ingericht. Zij hebben bezwaren tegen de systematiek, maar staan het oogluikend toe. Omdat de Engelsen zelf hun percentage te controleren zendingen vaststellen en dit sterk afhankelijk is van de beschikbare menskracht, is hun mening dat Europees geen uniforme percentages moeten worden vastgesteld voor invoerinspecties op basis van risicoanalyse.

3. Samenwerking met andere inspectorates/bedrijfsleven en training

Inspecties door bedrijven zelf is niet aan de orde, het zijn allemaal inspecties van de HMI. Bedrijven kunnen wel zelf de certificaten uitdraaien van de zendingen die direct worden vrijgegeven bij import.

Een importpartij wordt aan 4 verschillende inspecties onderworpen: kwaliteit, fyto-sanitair, port health (hygiëne, residuen) en forestry (pallets e.d.). Kwaliteit en fyto-sanitair vallen beide onder Defra. De andere inspecties vallen onder een regionale autoriteit. In het kader van efficiëntie doet HMI naast kwaliteitsinspecties bij import ook de fyto-sanitaire controle én neemt residu-monsters bij die partijen die voor kwaliteit moeten worden geïnspecteerd. Op werkvloerniveau wordt dus samengewerkt met onder andere de Britse PD die overigens onder de dezelfde directeur van DEFRA valt.

Onderdeel van HMI is een trainingschool. Deze school verzorgt trainingen voor eigen mensen, voor het bedrijfsleven, andere geïnteresseerde EU-landen en in het kader van Twinning-projecten. De basis- kwalificatie voor een HMI-inspecteur is een middelbare school met een A-level, liefst in combinatie met een agrarische opleiding. Vervolgens wordt een starter 6 maanden getraind (praktijk en theorie) en moet vervolgens een examen afleggen. Twee keer per jaar worden alle controleurs 3 dagen bijgeschoold. Om vorderingen te kunnen vaststellen, worden bij deze course mensen bij binnenkomst getest (nul-meting) en na afloop.

4. HMI als onderdeel van het ministerie

David Jones legt uit dat het ministerie midden jaren negentig zwaar onder vuur lag vanwege het BSE-schandaal. Daarom is er stevig gereorganiseerd en is de verantwoordelijkheid voor voedselveiligheid in 1995 ondergebracht in een apart onafhankelijke food standards agency. Ook is de nieuwe naam van het ministerie geïntroduceerd: department for environment, food and rural affairs (DEFRA). Doel was destijds om het imago van het ministerie te verbeteren en om betere relaties te ontwikkelen met de afnemers, waaronder de boeren. Er is een strikte scheiding aangebracht tussen beleid en uitvoering. Er bestaan maar liefst 17 verschillende inspectorates, waaronder het HMI. Het ministerie probeert om dit aantal te verkleinen door sommige inspectorates samen te voegen of te privatiseren. De heren van DEFRA en HMI blijken zeer openhartig over de organisatie en werkwijze van het Britse ministerie; we zetten de discussie voort tijdens de daaropvolgende genoeglijke lunch aan de Albert Embankment tegenover het kantoor van M16. Aanvullende vragen kunnen we altijd per telefoon of mail stellen.

Annelou Hessels/Henk Riphagen
6 mei 2006
visitlondon

4. Verslag bezoek aan de Fabien Santini en Denis de Froidmont van DG Agriculture van de Europese Commissie op 26 mei 2004

Aanwezig: Raymond Tans, Henk Schollaart en Henk Riphagen

Als laatste bezoek in onze internationale tournee staat een gesprek met de Europese Commissie op de rol. Eerder hebben we al bezoeken gebracht aan de collega's van het DGCCRF in Parijs en aan het HMI in London waar we uitleg hebben gekregen over de Franse en Britse opzet van de kwaliteitscontroles voor groenten en fruit.

Doel van dit bezoek is om de heren van de Commissie uit te leggen wat we van plan zijn met de kwaliteitscontroles in Nederland en ook om te toetsen of we op de goede weg zijn. We vertellen dat we voor bedrijven die het met de eigen kwaliteitscontrole goed doen een erkenning af willen geven. Voor de interne markt en de export is dat geen probleem, dat staat immers expliciet in de verordening, maar bij invoer is dat niet geregeld. Als we later uitleggen dat erkende bedrijven een lager steekproefpercentage krijgen in het kader van de risico-analyse, dan zien de heren dit wel zitten. Als we dit gegeven hanteren als een beperktere risico-factor, dan is het oké. Over de uitvoercontroles zegt Santini dat de Cie. absoluut wil voorkomen dat er inferieure producten in de derde landen op de markt komen. Daarom zou voor de niet-erkende bedrijven een inspectiepercentage van 100 % moeten gelden (nu wordt er slechts 5 % van de partijen fysiek geïnspecteerd). Als we dit duale regime invoeren, dwz. erkende bedrijven doen het zelf en niet-erkende bedrijven krijgen een 100 % inspectie, dan verandert er nogal wat in onze inspectie-opzet.

We leggen vervolgens uit dat we niet langer 100% van de invoer willen inspecteren maar juist op die producten/origines waar in het verleden veel afkeuringen zijn gedaan (reduced checks). Ook dat lijkt de heren wel een goed idee, op voorwaarde dat het steekproefpercentage niet lager uitkomt dan voor erkende derde landen. Dat is kennelijk het stokpaardje: de Cie. wil derde landen zoveel mogelijk stimuleren om een erkenning aan te vragen en daarom moet ons eigen controleregime niet al te aantrekkelijk worden. Er zijn op dit moment vijf erkende derde landen (Z. Afrika, Marokko, Israël, Zwitserland, India) en het streven van de Cie. is om de verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de Europese handelsnormen vooral in het land van productie te leggen.

We vragen de Cie. ook nog of zij de harmonisering van het inspectiepercentage bij invoer spoedig zal afronden. Daar zijn de heren bepaald niet optimistisch over, omdat sommige lid staten een hoog harmonisatiepercentage van 60 à 70 % nastreven en andere (waaronder NL. en het VK) helemaal niets willen vastleggen omdat we willen werken met een risico-analyse. Dus deze discussie in de deskundigengroep zal nog wel even duren.

Tot slot spreken we over de moeizame verhouding met DG SANCO. Het aardige is dat de contacten met de pesticide-afdeling van SANCO soepel verlopen, maar dat de relatie met de fyto-afdeling ronduit stroef is. Dus van uitwisseling van controle-concepten komt voornamelijk niets terecht, een ervaring die elders in Europa (bijv. Frankrijk) ook voor komt. Verder blijkt ons dat de heren zeer goed op de hoogte zijn van de Franse en Engelse situatie, we hoeven ze daarover niets te vertellen. Al met al een leuk en open gesprek waarbij we over en weer vele opgestoken hebben.

Henk Riphagen
2 juni 2005
vslbezoekagri

Bijlage 4

Vergelijking PD en KCB

	Plantenziektkundige Dienst (PD)	Kwaliteits Controle Bureau (KCB)
fte's in gr&fr	± 25 inspecteurs buitendienst (2002) gemiddelde op jaarbasis, seizoensinvloed niet meegenomen	59 controleurs buitendienst (2003)
Juridische basis	agentschap	ZBO
Kostendekking	Inkomsten van derden (41%) Inkomsten van LNV (59%) Geldt voor PD-totaal	PT-heffing (68,5 %) Exportcertificaten Herkeuring Fytosanitaire certificaten
Tarief	21,67 per kwartier 33,28 voorrijtarief 14,47 starttarief (veilingen)	14,00 inspectiekwartier fyto 28,00 starttarief (43,70 n-aan) 3,00 schrijfkosten (6,00 n-aan)
Mandaat	Alle bedrijven in de keten (Plantenziektewet)	Alle aangeslotenen: vrijwillig en verplicht (sorteer- en pakstations en veilingen) (Landbouwkwaliteitswet)
Taakverdeling	- Import 3 ^e landen: documentencontrole (fyto- en normcontrolecertificaat) en een steekproef uit elke zending (fyto en kwaliteit). Uitzondering hierop zijn de erkende derde landen die zelf een controlecertificaat mogen afgeven (=kwaliteit). - Re-export: afgifte van controle- en fytocertificaat over het algemeen op basis van monitoring (m.u.v. extra 3 ^e landen eisen). Idem voor gr&fr uit andere EU-landen.	Taak is gebaseerd op historische rol bij het bewaken van de kwaliteit van het Nederlandse product. - export Nederlands product en gemengde zending: afgifte van controle- en fytocertificaat op basis van monitoring (5% fysiek geëxporteerde zending). - monitoring kwaliteit Nederlands product voor afzet binnen EU.

Verdeling over verschillende activiteiten	Import: 19.340 uur Export: 6501 uur Monitoring: 1000 uur Getallen uit 2002	Monitoring: 53% Surveillance: 20% Exportcertificaten: 22% Fytocontrole: 3% Divers: 2%
Aantal inspecties in 2002	13.433 importinspecties 7.399 exportinspecties NB. Met name importinspecties zijn sterk seizoensgebonden: jan-sept.	73.458 monitoring en exportinspecties
Aantal gevonden q-organismen bij import	± 137 (2003) ± 104 (2002) ± 42 (2001) in aubergine, boontjes en sinasappelen	n.v.t.
Aantal gevonden q's voor en door 3 ^e landen (eigenlijk alleen VS en Japan)	20 (2002) 103 (2001) 22 (2000) vooral in ui, tomaat, paprika getallen zijn indicatief	KCB signaleert, PD handelt af
Bezochte bedrijven	200-250 bedrijven door KCB én PD (60-70% marktaandeel) bezocht	± 1300 aangesloten bedrijven, waarvan 15 veilingen 260 sorteer- en pakstations 1014 overigen (telers en exporteurs/handelaren) cijfers uit 2003
locaties	12 + hoofdkantoor (Barendrecht, Boskoop, Poeldijk, Emmeloord, Exloo, Groningen, Horst, Roosendaal, Tiel, Aalsmeer, Lisse, Hoorn, Wageningen)	10 + hoofdkantoor (Breda, Barendrecht, De Lier, Bleiswijk, Nieuw-Amsterdam, Wevershoof, Poeldijk, Kapelle, Geldermalsen, Grubbenvorst, Den Haag)
Opleidingen	Basiskwalificatie: MBO-plantenteelt en interne bedrijfsopleiding. Bijscholing d.m.v verdiepingsdagen : in toekomst specialisatie in akkerbouw, sierteelt, bloembollen, overige tuinbouw, vers eindproduct en diversen..	Basiskwalificatie: MBO-niveau Productgerichte instructiebijeenkomsten in 5 categorieën en examens: hard –en zacht fruit, glas- , vollegrondsgroenten, champignons en uien.

Service	Tijdstip aanvraag	Tijdstip inspectie	<p>Openingstijden worden afgestemd op de bedrijvigheid. Naast de openingstijden bestaat een "afmaakdienst", dit houdt in dat één of meer controleurs na de openingstijden doorwerken tot het werk af is. Daarna is er een controleur met achterwacht. Mobiele nummers van alle controleurs zijn bij de bedrijven bekend. De achterwacht is ook bereikbaar op zaterdag. Op zondag wordt niet gewerkt.</p>
	Dag van tevoren	Elk gewenst moment van de dag	
	Voor 09.00 uur	Na 10.00 uur	
	Voor 12.00 uur	Na de middag	
	Voor 16.00 uur	Locatiemanager beslist of het nog dezelfde dan wel volgende dag gebeurt.	
	Na 16.00 uur	Volgende dag, tenzij locatiemanager anders afspreekt.	
	Tussen 22.00 uur en 06.00 uur	Geen inspecties	
	Zon- en feestdagen	Geen inspecties	
	<p>De locatiemanager van de PD beslist over avond- en zaterdaginspecties. Belangrijk bij het al dan niet toekennen van een inspectie is het bederfcriterium (mandarijnen dus niet) en logistiekcriterium. Op zaterdag moet minimaal 4-uur inspectietijd (wordt wrsch. 3 uur) worden afgenomen (dat kan overigens wel door meer bedrijven worden opgevuld). Er geldt een dubbel tarief.</p>		
Salariëring	<p>Schaal 6-7 Overwerkvergoeding: regel is alles eerst "tijd voor tijd" en het % extra in geld. Alles in geld alleen in bijzondere gevallen. In gr&fr wordt globaal 7% overgewerkt (schatting).</p> <p>Ma-vr 22.00-06.00 50% 06.00-22.00 25% za,zo 22.00-06.00 100% 6.00-22.00 50%</p>	<p>Controleur schaal 5 Rayonmanager/inspectiemedewerker schaal 7 Inspecteur schaal 8 Gecompenseerd wordt altijd in tijd Alleen personeel tot schaal 7 komt hiervoor in aanmerking</p> <p>Compensatieregel: Zaterdag: 150% Zon- en feestdagen: 200% Werkdagen tussen 20.00 en 6.00 : 150% Overig : 100%</p> <p>Het eerste halfuur heen reistijd en het laatste halfuur terug reistijd zijn</p>	

		nooit overwerk en worden ook niet aangemerkt als werktijd.
Cultuur	Bij PD-ers staat fyto-sanitaire inspectie hoog in het vaandel; PD-ers vinden inspecties op aanvraag leuker dan monitoring; PD-ers hebben hart voor hun werk;	KCB-ers zijn verbonden met het bedrijfsleven en service-gericht; Bij KCB-ers staat de kwaliteit van het Nederlands product hoog in het vaandel; KCB-ers worden aangestuurd door een Bestuur waarin het bedrijfsleven zit (vz benoemd door LNV). Het KCB is dus vooral voor en door bedrijfsleven.
Sancties	Vastleggen zending door PD, bij fyto-afkeuring terugsturen naar oorsprongland, doorvoer naar ander derde land, industriële verwerking of vernietiging, bij kwaliteitsafkeuring uitsorteren en herkeuren; Strafrechtelijk via AID	Vastleggen van zending door KCB; afkeuren voor kwaliteit betekent uitsorteren; Tuchtrect Strafrechtelijk via AID

Bijlage 5

Notitie voor overleg DG Bergkamp met PD en KCB op 10 september 2004

Betreft: toezicht op overgedragen taken

1. Inleiding

In dit stuk worden de verschillende inspectietaken in de groenten en fruitsector kort omschreven voor de onderdelen import, (re)- export en interne markt. Vervolgens gaan we in op de vraag hoe het toezicht op de uitvoering van de verschillende taken eruit zou kunnen zien, als de taak bij een private controle-instantie wordt ondergebracht. Deze notitie komt tegemoet aan de vraag vanuit het overleg van 9 juli waarin is gevraagd om een analyse van het toezicht per inspectietaak voor de groenten en fruitsector. Het gaat daarbij met name om een globale inventarisatie van de risico's die LNV loopt bij overdracht van taken en hoe je deze risico's kunt verkleinen door goede werkafspraken te maken en een adequaat toezicht op te zetten. Deze vraag speelt niet alleen in de relatie PD-KCB, maar ook in de verhouding van de PD met de andere plantaardige keuringsdiensten NAK, NAK tuinbouw en de BKD. Het ministerie onderzoekt hoe de samenwerking tussen PD en keuringsdiensten kan worden versterkt.

Onder toezicht verstaat de Algemene Rekenkamer het verzamelen van informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daaraan gestelde eisen, het zich daarna vormen van een oordeel en eventueel naar aanleiding daarvan interveniëren.

2. Wat zijn de inspectietaken in de groenten en fruitsector?

- **Importtaken**

In Nederland moeten importinspecties worden uitgevoerd, die bestaan uit fytosanitaire inspecties op basis van de EU-fytorichtlijn 29/2000 en kwaliteitsinspecties gebaseerd op de Kwaliteitsverordening EU vo. 1148/2001. Wanneer producten zowel voor fyto als voor kwaliteit inspectieplichtig zijn, worden deze inspecties in Nederland gecombineerd in één handeling. De inspectie omvat een documentencontrole (fytocertificaat en i.g.v. erkende 3e landen ook een normcontrolecertificaat) en een fysieke inspectie. Deze handelingen zijn noodzakelijk voordat de douane zendingen accepteert voor import. Vanaf 1 januari aanstaande gaan we "reduced checks" toepassen op de invoer van groenten en fruit.

N.B.1. deze taak wordt op dit moment geheel door de PD uitgevoerd, het KCB komt niet in de haven of op Schiphol.

- **interne markttaken**

Groenten en fruit hoeven bij verhandeling op de interne markt niet te worden vergezeld van een plantenpaspoort of een kwaliteitscertificaat. Bij de steekproefsgewijze fytosanitaire controle dienen ook niet-inspectieplichtige producten te worden bekeken op de aanwezigheid van mogelijke q-organismen. De naleving van de EU kwaliteitsvoorschriften wordt in alle stadia van de afzet steekproefsgewijs gecontroleerd. Zowel de PD als het KCB gebruikt hiervoor een monitoringprogramma waarbij de controlefrequentie wordt vastgesteld op basis van een risico-analyse. Bedrijven die zelf een prima kwaliteitscontrole hebben opgezet kunnen vanaf 1 januari aanstaande worden erkend.

N.B.2. op de interne markt opereren zowel de PD als het KCB waarbij de PD het buitenlandse product doet en het KCB het inlandse product.

- **(re)-exporttaken**

Exportzendingen moeten voldoen aan de fytosanitaire eisen van het ontvangende 3^e land. In de IPPC is vastgelegd dat voor afgifte van een fytosanitair certificaat in alle gevallen een fysieke inspectie of een controle met een equivalente garantie moet hebben

plaatsgevonden. Bij export van kwaliteitskeuringsplichtige groenten en fruit op basis van de EU verordening moet iedere voor export bestemde partij vergezeld zijn van een normcontrolecertificaat. Erkende export bedrijven mogen in de toekomst zelf certificaten afgeven. De douane aanvaardt de aangifte ten uitvoer alleen indien de zending vergezeld is van een normcontrolecertificaat en in vele gevallen van een fytosanitair certificaat.

N.B.3. zowel de PD als het KCB geven fytosanitaire en kwaliteitscertificaten af, de PD voor het buitenlands product het KCB voor het inlands product (komkommers, tomaten, etc.);

3. De risico's: wat kan er mis gaan? Waar wordt de Minister op aangesproken?

Vanuit het fytosanitaire en kwaliteitsbeleid gezien zal de minister voornamelijk worden aangesproken als er iets fout gaat op het fytosanitair terrein. Gaat er iets mis op het terrein van kwaliteit, c.q. handelsnormen dan zullen de marktpartijen dat vooral onderling oplossen. Het binnenglippen van een q-organisme kan echter leiden tot het vestigen van een plantenziekte, een feit waarop de minister in de Kamer kan worden aangesproken. Als er iets ontsnapt aan onze aandacht, dan leidt dat tot klachten uit Nederland zelf, uit andere lidstaten bij doorvoer binnen EU en uit 3^e landen bij (re)-export. Gezien dit verschil in politieke en economische gevoeligheid tussen fytosanitair en kwaliteit ligt het voor de hand het toezicht op de uitvoering voor fytosanitaire aspecten zwaarder aan te zetten dan voor kwaliteit.

We hebben de volgende risico's geïnterviewd:

- *Continuïteit van de uitbesteding*: de onafhankelijke uitvoerende organisatie gaat failliet of legt z'n taak neer/bestuur vaart ongewenste koers/ berekent exorbitant hoge tarieven; de uitbestede taak komt terug op het bordje van LNV!
- *Informatievoorziening*: essentiële informatie van uitvoerder richting toezichthouder is onvolledig en geeft onvoldoende inzicht in de kwaliteit van de uitvoering van de gedelegeerde taak; omgekeerd kan de toezichthouder zich te weinig bemoeien met de uitvoerder waardoor zaken fout gaan;
- *Onafhankelijkheid*: het risico bestaat dat het bestuur van de private keuringsdienst ingrijpt in het keuringsproces waardoor de objectiviteit van de keuringen in gevaar komt;
- *Kennishiaten bij de uitvoering*: het kennisniveau, maar ook houding en interesse van de uitvoerende dienst zijn onvoldoende aanwezig om trends in nieuwe bedreigende organismen op te sporen; de private keuringsdienst fungeert als het oog en oor van de PD;

4. Hoe kan je deze risico's minimaliseren door goed toezicht?

De bovengenoemde risico's zijn te ondervangen door voor de verschillende onderdelen afspraken te maken en deze vast te leggen in een **aansturingsarrangement** zoals door LNV is ontwikkeld voor externe organisaties en daarnaast jaarlijks een door de controle-instantie opgesteld controleplan vast te stellen. Vanzelfsprekend moet er een stevige juridische basis zijn voor de controle door een private keuringsdienst.

Ook is vastgelegd welke essentiële informatie en prestatie-indicatoren de rapportages aan de toezichthouder moeten omvatten. In de overeenkomst tussen de controle-instantie en de toezichthouder moet duidelijk staan welke ruimte de Minister c.q. LNV heeft in geval de uitvoering niet voldoet. Het contract moet wat ons betreft een vaste looptijd hebben (bijvoorbeeld 4 jaar), er moeten garanties voor de duurzame inzet van de controle-instantie zijn

en clausules onder welke condities het contract kan worden opgezegd. Ook een geschillenregeling en de aansprakelijkheid moeten zijn vastgesteld. En naast deze formele aspecten moet niet vergeten worden dat goede en regelmatige contacten tussen toezichthouder en controle-instantie de basis vormen voor vertrouwen, begrip en dus het goed functioneren. Dit geldt voor alle uitbestede werk van de PD, dus ook voor het werk dat is uitbesteed aan de andere private keuringsdiensten.

Conclusies en aanbevelingen Check Trade

Per 1 januari 2005 zal een nieuw inspectiestelsel in werking treden met betrekking tot fyto-sanitaire inspecties en kwaliteitsinspecties bij import en export van plantaardige producten. Het nieuwe inspectiestelsel is een voortvloeisel van enkele projecten, waaronder CLIENT (electronische aangifte) en Slim Fruit (ontwerp reduced checks en erkenningsregeling) de belangrijkste zijn.

Het belang van het im- en exporterende bedrijfsleven, de havens en de overheid bij stelselherziening wordt samengevat met drie punten:

1. een aantoonbare verlaging van administratieve kosten voor im- en exporterende bedrijven
2. eerlijke toerekening van kosten
3. harmonisatie ten opzichte van andere EU zee- en luchthavens

Het project Check Trade heeft tot doel de plannen van de overheid te toetsen aan deze belangen. Hiermee moet het draagvlak van het nieuwe stelsel bij het bedrijfsleven gewaarborgd worden.

Het nieuwe stelsel is op enkele punten aangepast ten opzichte van het oude:

- Bedrijven die importzendingen elektronisch aanmelden via CLIENT krijgen *reduced checks*. De uitgangspunten ten aanzien van de te hanteren steekproeven worden voor een deel vanuit Brussel bepaald (met Nederlandse inbreng) en voor een deel in Nederland.
- Bedrijven met kwaliteitssystemen kunnen A+-erkenning aanvragen. Daarmee vervalt bij deze bedrijven de monitoring en wordt de steekproef bij import verder gereduceerd.
- Monitoring zal verder plaatsvinden volgens de ABC-indeling van het KBC.
- De procedure bij exportinspecties verandert vooralsnog niet.

Zowel de evaluatie van het stelsel als de voorbereiding van invoering zijn vormgegeven door een proefneming die deze zomer is uitgevoerd in samenwerking met de Universiteit van Tilburg, enkele bedrijven en de uitvoerende inspectiediensten. Enkele kanttekeningen zijn op hun plaats. In de proef kon slechts een beperkt aantal bedrijven worden opgenomen. We hebben bovendien maar een beperkt deel van het seizoen kunnen volgen. Een herhaling van de metingen in de loop van het gehele seizoen is te overwegen.

Internationaal perspectief

Uit een recent bezoek van het ministerie van LNV aan Nieuw Zeeland kan het volgende worden geconcludeerd.

- Een stelsel van gestandaardiseerde classificaties (fyto-sanitair en kwaliteit) geeft voor de hele keten transparant inzicht in de kenmerken van partijen.
- Erkenning van fyto-sanitaire inspecties door exporteurs is praktisch en juridisch haalbaar. Een groot aantal exporteurs heeft (vrijwillig) voor erkenning gekozen.
- Er is marktwerking bij de uitvoering van inspecties, controles en laboratoriumanalyses. Een uitgebreide en gestructureerde informatie-uitwisseling tussen publieke en private partijen ondersteunt de verdeling van taken.

Een vergelijking van verslagen van inspecties door de EC (DG Sanco) in verschillende West-Europese landen levert de volgende inzichten.

- West-Europa is geen level playing field. Inspecties zijn niet geharmoniseerd tussen landen, maar ook niet binnen landen.

- Nederland is één van de duurste landen qua inspectie-tarieven. Nederland is in 2003 het enige West-Europese land dat tarieven rekent en volledige inspecties toepast voor groenten en fruit.
- Reduced checks is in 2003 al gemeengoed in West-Europa. Alleen Spanje is nog recht in de leer. De reduced checks komen meestal impliciet voort uit capaciteitstekorten en zijn niet gereguleerd.
- Alleen het Verenigd Koninkrijk lijkt een afgewogen risico-methode te hanteren. Bij alle groente en fruit leidt dit tot steekproefpercentages in de orde van enkele procenten.
- De inspectiebasis verschilt per land en zelfs binnen een land. Optellen van inspecties en vondsten over Europa wordt zo het optellen van appels en peren.

Beoordelingskader

Voor de beoordeling van het nieuwe stelsel is een nieuw beoordelingskader ontworpen. De volgende criteria zijn gehanteerd:

- *Hoogte administratieve lasten bedrijfsleven en overheid samen*
De administratieve lasten definiëren we als de direct aan inspecties toerekenbare kosten van zowel overheid als bedrijfsleven. We gaan voorbij aan de onderlinge verrekening in tarieven.
- *Hoogte administratieve lasten per bedrijf*
De nieuwe methode gaat uit van vrijwillige deelname. Als investeringen zich niet terugverdienen, zullen bedrijven niet deelnemen.
- *Heldere afweging tussen risico en kosten*
Elk inspectiestelsel is resultaat van een afweging tussen risico en kosten. Bij de bepaling van inspectiepercentages moet de afweging transparant en zuiver zijn.
- *Aansluiting risico-classificering bij expertise*
De indeling van risico-classes is cruciaal voor de uiteindelijke efficiency en voor het draagvlak bij inspecteurs en bedrijven. De indeling moet eenvoudig te hanteren zijn en een herkenbare relatie met risico hebben.
- *Dynamiek*
Percentages moeten inspringen op veranderingen anders verliezen ze geloofwaardigheid bij inspecteurs en bedrijven. Dit kan op drie manieren: anticiperen, reageren en corrigeren.

Resultaten Reduced Checks

Na de evaluatie van het voorstel ten aanzien van reduced checks komen we tot de volgende conclusies.

- Administratieve lasten: de winst in aantallen te inspecteren zendingen is aanzienlijk, maar in termen van administratieve lasten is de winst beperkt
- Administratieve lasten per bedrijf: expediteurs winnen veel bij reduced checks, bij importeurs lopen de resultaten uiteen.
- Afweging tussen risico en kosten: gebruikte formules en getallen moeten beter onderbouwd worden.
- Risicoclassificering: de huidige classificering kenmerkt zich door eenvoud, maar kan met enkele uitbreidingen functioneler worden gemaakt; hoewel het resulterende stelsel relatief eenvoudig blijft zijn de uitbreidingen lastig te realiseren.
- Dynamiek: dit is het zwakste punt in het huidige voorstel; Brussel eist een hoog en vast minimumaantal inspecties per jaar en dit bepaalt sterk de effectiviteit van reduced checks; gegeven dat de aanleiding voor dit minimum ligt in het 'voeling houden' om eventueel te corrigeren beschrijven wij alternatieven.

Administratieve lasten

Als er wordt uitgegaan massale deelname door het bedrijfsleven leidt het huidige voorstel tot een flinke daling in het aantal inspecties: tot 68% als alle bedrijven overgaan op elektronische aangifte, tot 51% als alle bedrijven ook nog eens erkend worden.

Kwaliteitsinspecties dalen sterker in aantal dan fytosanitaire.

Door de benodigde investeringen in elektronische aangifte is de daling in kosten echter beperkter: een daling met 6% als alle bedrijven elektronisch gaan aangeven, een daling met 14% als alle bedrijven ook nog overgaan op erkenning. In het laatste getal is een relatief bescheiden inschatting van investeringen in erkenning opgenomen, uitgaande van bijstelling van de erkenningsregeling (zie daar).

De administratieve kosten rond reduced checks hangen sterk samen met steekproefpercentages en ICT-kosten. We bevelen aan om aandacht te besteden aan een verdere (verantwoorde) reductie van steekproefaantallen en ICT-kosten.

Administratieve lasten per bedrijf

Expediteurs hebben door hun grote volume relatief weinig last van investeringen in elektronische aangifte en profiteren volop van de daling in aantallen inspecties, met een kostenreductie tot 25%. Importeurs daarentegen merkten in de pilot wel een grote daling van het aantal te inspecteren zendingen, maar minder in het aantal inspectiebezoeken, en men moest ook meer kosten maken. Een van de importeurs in de pilot merkte daardoor zelfs een kostenstijging!

Afweging tussen risico en kosten

Er wordt geen expliciete afweging met kosten gemaakt, maar ook niet met risico's. Ten aanzien van de onderbouwing van de steekproefpercentages met risico-formules blijven volgens de Universiteit van Tilburg teveel onduidelijkheden bestaan. Dit bleek in de pilot een dure onduidelijkheid te zijn. Ook blijken grote importlanden onevenredig veel inspecties te krijgen.

We bevelen aan om, in samenwerking tussen PD en Universiteit van Tilburg, het model van de Universiteit van Tilburg en de meetresultaten uit de pilot te gebruiken om ofwel een nieuwe tabel met percentages te berekenen ofwel de voor de berekening gebruikte formules te calibreren op de situatie in de groente en fruit sector.

Voor door Brussel erkende derde landen is slechts een 'significant aantal' inspecties vereist. De PD past hier zonder verdere onderbouwing 5% toe. In het Verenigd Koninkrijk is dit het maximum percentage inspecties voor fruit. A+-erkende bedrijven krijgen een lagere inspectielast bij import op het punt van kwaliteit. Brussel schrijft voor dat niet-erkende landen significant meer worden geïnspecteerd dan erkende landen. In het voorstel van Slim Fruit wordt dit voor erkende bedrijven zonder verdere onderbouwing een percentage van 10%.

Wij stellen voor om in plaats van 5% structurele inspecties een bescheiden systeem van surveillances en audits te overwegen en om het percentage importinspecties voor kwaliteit bij A+-erkende bedrijven beter te onderbouwen.

Risicoclassificering – fyto-sanitaire inspecties

De risicoclassificering voor fyto-sanitaire risico's en inspecties is nu gebaseerd op botanische productnaam, land van oorsprong en mobiliteit van organismes. De volgende uitbreidingen komen in aanmerking:

- Inspecteurs weten vaak feilloos in welk seizoen welk soort organismen te verwachten zijn. Dit hangt samen met het weer, met teeltcycli of met de oogst van een aanpalende waardplant.
Als de inspectiepercentages worden gedifferentieerd naar tijdstip kan op momenten met laag risico de inspectie drastisch omlaag.
- Exportverklaringen van exporterende landen worden op dit moment bij de Nederlandse fyto-sanitaire importinspecties structureel genegeerd.

Evenals voor kwaliteit dienen fyto-sanitaire inspecties door overheden in landen van herkomst – bij voldoende prestaties – te worden erkend. Nederland moet op dit punt het voortouw nemen in Europa

- De ervaringen in Nieuw-Zeeland en met Fytomark tonen aan dat erkenning van fyto-sanitaire inspecties door het Nederlandse bedrijfsleven op termijn haalbaar is.
Wij adviseren om op termijn ook een export-erkenning op te zetten voor fyto-sanitaire aanduidingen door erkende bedrijfsmedewerkers.
- Als men bij import kan hardmaken dat een partij niet in een productieland terecht komt, zou bijvoorbeeld het overgrote deel van de citrus-import via Nederland kunnen vrijvallen voor inspectie.
De wetgever kan een voorschot te nemen op de snelle ontwikkelingen op het gebied van traceability (General Food Law) en harde techniek (kostprijs van RFID-tags). Men dient, in ruil voor verdere reductie van inspecties, harde garanties te eisen t.a.v. de route van het product. Het is dan aan het bedrijfsleven om te bepalen of, hoe en wanneer men aan deze eis kan voldoen.
- Voor zeldzame uitbraken die bovendien snel te bestrijden zijn hoeven minder inspectiekosten gemaakt te worden dan voor frequente of desastreuze plagen.
In theorie zou een categorisering op uitbraak-effecten de percentages verder te kunnen verlagen. Voor een goede onderbouwing is nu echter onvoldoende kennis beschikbaar.

Risicoclassificering – kwaliteitsinspecties

De risicoclassificering voor fyto-sanitaire risico's en inspecties is nu gebaseerd op productnaam, herkomstland, erkenning van inspecties in het land van herkomst en van het kwaliteitscontrolesysteem van de importeur.

Als de inspectiepercentages worden gedifferentieerd naar tijdstip kan op momenten met laag risico de inspectie drastisch omlaag.

Dynamiek

Door Brussel worden vanaf 2005 tenminste 200 inspecties per jaar per product-herkomst combinatie verplicht gesteld over de EU. In de pilot is gewerkt met minimaal 100 fyto-inspecties per jaar. Voor veel product-herkomstcombinaties zou Nederland wel eens een groter deel van de 200 toebedeeld kunnen krijgen, gegeven de positie als grootste doorvoerland.

Het minimumaantal blijkt in de pilot bijzonder bepalend. Het houdt de meeste importinspecties op 100% of op een hoger inspectielast dan de geconstateerde risico's rechtvaardigen. Voor enkele kleinere inspectielanden waar in drie jaar geen interceptie is geweest blijft toch alles geïnspecteerd worden. Door de one stop check voor producten die zowel fyto- als kwaliteitskeuringsplichtig zijn wordt zo ook het effect van diverse erkenningen teniet gedaan. Dit bleek ook in de metingen.

Op korte termijn moet worden aangedrongen op een statistische onderbouwing van het minimum aantal. Voor kleine exportlanden zal dan een lager minimum moeten worden aangehouden, afhankelijk van het aantal zendingen per jaar uit dat land.

We stellen voor dat de Nederlandse overheid op iets langere termijn het voortouw neemt om, via Brussel, te werken aan een internationaal 'early warning' systeem aangevuld met eigen EU-surveillances.

Resultaten A+-erkenning

Zowel de risico-indeling van bedrijven als de mobiliteit tussen inspectieclassen wordt voldoende afgedekt door de ABC-methodiek van het KCB.

Administratieve lasten, totaal en per bedrijf

De huidige erkenningsregeling blijkt tot een flinke kostenstijging te leiden, vooral door de verplichting tot uitgangscntroles bij bedrijven. Als bijvoorbeeld exportbedrijven dit letterlijk nemen, moeten zou zoveel fte aannemen dat zij flinke kosten moeten maken (gemiddeld 0,53 fte in de pilot). De baten van erkenning voor deze groep zijn ook beperkt: reductie van monitoring zou moeten leiden tot reductie in tarieven, i.c. de PT heffing. Daarom zou juist deze doelgroep niet tot erkenning overgaan tenzij:

- de verplichting tot uitgangscntroles wordt genuanceerd
- de PT heffing voor deze bedrijven wordt aangepast.

Exporteurs daarentegen hebben meer voordeel bij inspecties. Ten eerste hebben zij een opslagfunctie en doen dus veelal al uitgangscntroles. Ten tweede krijgen zij al een compensatie voor meerkosten in de vorm van reduced checks. Voor één van de twee importeurs in de pilot bleek erkenning dan ook interessant te zijn.

In de pilot-werkgroep was discussie over de vraag of uitgangscntrole nu echt nodig is verzendexporteurs, die product binnen enkele uren na aankomst weer uitsturen en daarom geen aparte uitgangscntrole hanteren. De berekeningen zijn herhaald met een gemiddelde extra inzet voor uitgangscntroles van slechts 0,1 fte per A-bedrijf. De extra kosten door het bedrijfsleven worden dan vrijwel goedgehaakt door de besparingen bij KCB. Door de grote variatie in de sector zal nog steeds een deel van de bedrijven buiten de regeling blijven, maar er zal ook een substantieel deel erkenning aanvragen. Met name de exporteurs hebben hiervoor echter compensatie nodig, bijvoorbeeld door een aanpassing van de PT-heffing.

Aanbevolen wordt om het protocol van de erkenning zo op te stellen dat er geen verschillende interpretaties mogelijk zijn (bijv. t.a.v. het aantal vereiste fte's, opleidingsniveau, ervaringen). Met name moet de haalbaarheid van de vereiste uitgangscntrole bij verzendexporteurs en vergelijkbare bedrijven worden afgewogen.

Praktische ervaringen pilot

In de werkgroep rond de pilot kwamen veel ervaringen boven tafel met betrekking tot elektronische aangifte. Er waren veel problemen met zowel de ICT-systemen als de dienstverlening door PD en Douane. In deze zin is de pilot een bijzonder zinnige voorbereiding geweest op de daadwerkelijke invoering. Wij doen de volgende aanbevelingen:

ICT

- Om een zuiverder kans op reduced checks voor bedrijven te vergroten moet CLIENT het steekproefpercentage per ingevoerde fyto-document bepalen en niet per aanmelding of inspectieregel zoals nu het geval is.
- CLIENT dient in de toekomst de volgende onderscheiden te kunnen maken:
 - tussen bedrijven die wel en die niet A+-erkend zijn
 - tussen product dat in Nederland geïnspecteerd moet worden en product dat al aan een andere buitengrens van de EU geïnspecteerd is
 - tussen producten dat niet fyto-inspectieplichtig is (geen documentcontrole door Douane) en product dat is vrijgevallen voor inspectie (wel documentcontrole door Douane).
- Los de storingen op die nog steeds optreden bij het versturen van berichten via Cargonaut.
- De PD zou een training kunnen geven aan zijn medewerkers in het gebruik van PDA's.

Dienstverlening elektronische aanmelding

- Aanmelding via CLIENT duurt al gauw een half uur in plaats van traditioneel drie minuten. Pas tenminste de elektronische instellingen (server-cyclus) aan zodat berichten continue

opgehaald en verstuurd kunnen worden. Versnel bovendien de tijd tussen elektronisch vooraanmelden en het vrijgeven van producten.

- Buiten werktijd is elektronisch aanmelden niet mogelijk. Bevestiging volgt pas nadat een kantoormedewerker de inspecteurs heeft ingepland. Dit kan mogelijk elektronisch worden opgelost
- Electronisch aanmelden is relatief duur. Maak het elektronische berichtenverkeer tenminste efficiënter. Aanbevolen wordt dat er 1 bericht nodig is om aan te melden, 1 bericht voor bevestiging inspectieperiode en 1 bericht voor de uitslag van de inspectie.
- Beperk de gegevens die nodig zijn bij elektronisch vooraanmelden zodat vooraanmelding eerder in tijd kan gebeuren (als producten nog niet ontvangen zijn). Maak het gebruiksvriendelijker zodat de kans op en de gevolgen van typefouten worden verkleind.
- In het geval producten vrijvallen en er geen documentcontrole hoeft plaats te vinden moet dit door CLIENT aan de Douane worden gemeld.

Dienstverlening Douane

- Informeer de Douane goed over documentcontrole bij reduced checks en erkenning. Pas de CLIENT-profielen hierop aan.
- Faciliteer de Douane in een efficiënte afhandeling van documenten zodat lange wachttijden voorkomen kunnen worden.
- Douanekantoren sluiten, waardoor de Douane slechter bereikbaar wordt. Onderzoek alternatieven voor documentcontrole zoals bijvoorbeeld controle achteraf door een mobiel douane team.

Bijlage 7

Artikelen over Slim Fruit

Persbericht 1 juni 2004

Nieuwe inspectiemethode groenten en fruit wordt beproefd

Vandaag, dinsdag 1 juni, start een 'pilot' bij (handels)bedrijven in verse groenten en fruit. Hier wordt een nieuwe inspectiemethode beproefd.

In het project Slim Fruit (van het ministerie van LNV) wordt die nieuwe inspectiemethode voor groenten en fruit ontwikkeld. Deze is gebaseerd op 'reduced checks' voor import en het erkennen van bedrijven voor eigen kwaliteitssystemen. De denkfase is inmiddels achter de rug. Nu moet het denkwerk in de praktijk uitgetoet worden. Check Trade (een Frugi Venta-project in het kader van het Platform Agrologistiek) heeft daarvoor de pilot georganiseerd bij 3 importeurs: Solfruit, Hispafruit en Seabrex en bij één exporteur: Valstar Holland. Aanvullend betreft het Kwaliteits-Controle-Bureau voor Groenten en Fruit (KCB) nog 6 andere bedrijven bij de pilot.

Deze bijzondere samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven krijgt nu concreet gestalte in nieuwe werkafspraken. Het ministerie van LNV, de Plantenziektenkundige Dienst (PD), het KCB en Frugi Venta (Groenten en Fruit Handelsplatform Nederland) zijn hierin de partners. Zij krijgen vóór 1 oktober de resultaten van de pilot gepresenteerd. Op basis van conclusies en aanbevelingen wordt een besluit genomen over een nieuwe inspectiemethode. Die wordt vervolgens per 1 januari 2005 van kracht.

////////////////////////////////////

NOOT VOOR DE REDACTIE, NIET VOOR PUBLICATIE:

Op verzoek van vakbladjournalisten geven we interviews op locatie. Op één van de pilotbedrijven kan dan tegelijk een reportage worden gemaakt.

Pers-afspraken via Marc Remijn, Frugi Venta: (070) 33 55 010 remijn@frugiventa.nl

Interviews met:

Henk Riphagen, projectleider Slim Fruit en

Douwe-Frits Broens, projectleider Check Trade, of

Willem Baljeu, directeur Frugi Venta en voorzitter stuurgroep Check Trade.

Bijlage: Achtergrondinformatie voor de vakpers (1 juni 2004)

Project 'Slim Fruit': naar een nieuw keuringsmodel

Het ministerie van LNV is in oktober 2003 een project gestart over de keuringen in de groenten- en fruitsector. De aanleiding hiervoor is dat zowel het ministerie, de Plantenziektenkundige Dienst (PD), het Kwaliteits-Controle-Bureau voor Groenten en Fruit (KCB) als ook het bedrijfsleven het gevoel hebben dat de keuringen effectiever, efficiënter en dus goedkoper kunnen worden uitgevoerd.

Het hele scala van keuringen op het gebied van kwaliteit en fytosanitair wordt onder de loep genomen. Zowel bij invoer, op de binnenmarkt als ook bij uitvoer van groenten en fruit. Bij de inspecties zijn op dit moment twee keuringsinstellingen betrokken: de PD en het KCB. In het project wordt ook gekeken naar de samenwerking tussen de beide keuringsinstellingen en hoe deze op een andere wijze kan worden vormgegeven. 'Slim Fruit' is een gezamenlijk project van de PD, het KCB en het ministerie van LNV. De opdrachtgever is Directeur-Generaal Bergkamp.

Kwaliteit

Projectleider Henk Riphagen: "We willen een nieuw keuringsmodel ontwikkelen en tegelijkertijd kijken naar een nauwere samenwerking tussen de PD en het KCB. Tijdens het project zullen we regelmatig contact houden met de andere keuringsdiensten in de plantaardige sector (BKD, NAK en NAKtuinbouw) om te kijken wat ons inspectiemodel betekent voor de werkwijze van deze keuringsdiensten. De basisfilosofie van dit project is dat we af willen van het systematisch keuren van groenten en fruit. We willen zoveel mogelijk toe naar een systeem waarbij de overheid toezicht houdt op het keuren door anderen (zogenaamd 'toezicht op toezicht'). Daarbij willen we dubbele keuringen van dezelfde partij groenten en fruit voorkomen (de 'one stop check') en willen we het bedrijfsleven een grotere verantwoordelijkheid geven."

Voor kwaliteitskeuringen kan dit betekenen dat bedrijven, die zelf een goed kwaliteitscontrolesysteem hebben opgezet, een erkenning van de overheid krijgen. Bij erkende bedrijven wordt dan alleen nog periodiek gecontroleerd of zij nog voldoen aan de eisen van de erkenning, een zogenaamde audit.

Fytosanitair

Voor de fytosanitaire importinspecties onderzoekt 'Slim Fruit' de mogelijkheden om te komen tot een systeem van steekproefsgewijze inspecties op basis van risico-analyse, net zoals dat op dit moment ook gebeurt bij de invoer van snijbloemen. Projectleider 'Slim Fruit' Riphagen: "Een en ander moet natuurlijk passen binnen de ruimte van de EU-fytorichtlijn. Over de modaliteiten van 'reduced checks' wordt onderhandeld in het permanent fytosanitair comité in Brussel. Naar verwachting zal deze discussie in de zomer uitmonden in een Europees systeem van 'reduced checks' voor fytosanitaire inspecties. Het project wordt in oktober 2004 afgerond. Vóór die tijd willen we ervaring opdoen met het nieuwe inspectiemodel door het opzetten van enkele pilots bij groenten- en fruithandelsbedrijven." Frugi Venta (Groenten en Fruit Handelsplatform Nederland) participeert actief in het hele project. Daarin legt die brancheorganisatie tevens de link naar het agrologistieke project 'Check Trade'.

Communicatie

Het projectteam 'Slim Fruit' hecht sterk aan een open communicatie. Alle betrokkenen worden van tijd tot tijd op de hoogte gehouden van de voortgang van het project. Bij de start van de pilots in het voorjaar zal extra aandacht besteed worden aan de impact van dit project. Reacties en kritiek zijn welkom bij 'Slim Fruit': telefoon (070) 378 54 13 of h.j.riphagen@minlnv.nl.